

**INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE, POLITICE
ȘI SOCIOLOGICE**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 32.001:352(478) (043.3)

CORNEA SERGIU

**ORGANIZAREA TERITORIALĂ A PUTERII LOCALE ÎN
REPUBLICA MOLDOVA: ABORDARE POLITOLOGICĂ
ȘI OPORTUNITĂȚI DE REFORMARE**

Specialitatea 561.01- Teoria, metodologia politologiei; instituții și procese politice

AUTOREFERATUL
tezei de doctor habilitat în științe politice

Chișinău, 2019

Teza de doctor habilitat a fost elaborată în Centrul Cercetări Politice și Relații Internaționale a Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice

Consultant științific:

Juc Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

Referenți oficiali:

1. **Solomon Constantin**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar;
2. **Saca Victor**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar;
3. **Popa Dumitru**, doctor în drept, profesor universitar (România).

Componența Consiliului Științific Specializat a fost aprobată de către Consiliul de Conducere al ANACEC prin Decizia nr. 11 din 23 noiembrie 2018 în următoarea componență:

1. **Roșca Alexandru**, doctor habilitat în filosofie, academician, președinte;
2. **Rusandu Ion**, doctor în filosofie, conferențiar cercetător, secretar științific;
3. **Rusnac Gheorghe**, doctor habilitat în științe istorice, profesor universitar, academician;
4. **Moraru Victor**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, membru corespondent;
5. **Varzari Pantelimon**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar;
6. **Cușnir Valeriu**, doctor habilitat în drept, profesor universitar;
7. **Sâmboteanu Aurel**, doctor în științe politice, conferențiar universitar.

Susținerea tezei va avea loc la 31 ianuarie 2019, ora 14.00, în ședința Consiliului Științific Specializat DH 561.13-09 în cadrul Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice. (mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, nr. 1, et. 2, Sala Mică).

Teza de doctor habilitat și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut) și la pagina web a ANACEC (www.anacip.md).

Autoreferatul a fost expediat la 27 decembrie 2018.

**Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:
doctor în filosofie, conferențiar cercetător**

Rusandu Ion

**Consultant științific:
doctor habilitat în științe politice, profesor universitar**

Juc Victor

**Autor:
doctor în științe politice, conferențiar universitar**

Cornea Sergiu

© Sergiu Cornea, 2019

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei cercetate. Existența oricărui stat este asigurată de forme instituționale și procedurale prin intermediul cărora își exprimă puterea raportată la o situație social-istorică concretă, incluzând buna administrare a afacerilor publice, gestionarea eficientă a resurselor și a infrastructurii economice disponibile, gestionarea crizelor și a conflictelor sociale, asigurarea bunăstării cetățenilor. Problema organizării teritoriale eficiente a puterii publice a fost obiectul preocupărilor științifice din cele mai vechi timpuri, fără a pierde din actualitate, dat fiind că dinamica proceselor și schimbărilor socio-economice a generat mereu noi provocări, mult mai dificile și mai complexe. Modul în care statul imprimă expresie puterii publice întrunește un rol determinant în soluționarea problemelor de dezvoltare economică și socială, politică și culturală, influențează configurarea rețelelor de transport, furnizarea serviciilor către populație aflându-se în interconexiune directă cu astfel de concepte cum ar fi stat unitar, descentralizare și desconcentrare a puterii, dezvoltare regională și autonomie locală.

Organizarea teritorială optimă a puterii publice nu numai definește rolul statului la o anumită etapă de dezvoltare, dar, de asemenea, formează mediul favorabil necesar pentru cetățenii săi de a trăi în condiții de siguranță și de bunăstare. Dezideratul siguranței și al bunăstării cetățenilor, în condițiile evoluției relațiilor social-politice, pluralității intereselor și necesităților, obligă statul la reevaluarea, reconfigurarea formelor și instituțiilor puterii publice.

Procesele de democratizare au amplificat rolul și importanța colectivităților locale privind furnizarea de servicii publice și asigurarea bunăstării populației. Aceste schimbări au determinat necesitatea redimensionării organizării teritoriale a puterii locale în statele democratice ale lumii contemporane. Experiența sistemelor politice care recunosc puterea locală reprezintă o confirmare a rolului foarte important pe care aceasta îl are în afirmarea statului de drept și a societății civile. Existența și recunoașterea puterii locale, constituită în baza unor principii democratice și eficienței, reprezintă unul dintre elementele esențiale care definesc aspirațiile de modernizare ale unei țări. Pentru Republica Moldova importanța puterii locale ca pilon al modernizării devine determinantă, dată fiind direcția strategică de dezvoltare a țării. Organizarea teritorială rațională a puterii locale contribuie semnificativ la buna administrare a afacerilor publice la nivel subnațional.

În cele trei decenii de existență a Republicii Moldova, sistemul puterii publice nu a devenit rațional și eficient, cu toate încercările repetate de a-l reforma. Sistemul actual al puterii publice nu corespunde standardelor societății democratice și nici complexității sarcinilor și provocărilor cărora ar trebui să le facă față. Eficiența puterii publice la toate nivelurile și în toate domeniile de activitate este scăzută, sistemul existent devenind un obstacol în calea realizării progresului social. Ineficiența activității autorităților puterii locale se datorează, în mare parte, modului irațional de

organizare teritorială a puterii locale, repartizării teritoriale incoerente a responsabilităților dintre nivelurile de exercitare a puterii publice. Organizarea teritorială defectuoasă a puterii locale are drept consecință nerealizarea sarcinilor sale esențiale, fapt care diminuează gradul de satisfacere a intereselor vitale ale populației locale, cât și implicarea ei în procesul decizional local. În condițiile actuale, majoritatea colectivităților locale din Republica Moldova continuă să se confrunte cu probleme comune, cum ar fi: nivelul scăzut al veniturilor proprii ale bugetelor locale; lipsa de personal calificat pentru a pune în aplicare programele de dezvoltare locală; baza tehnico-materială slab dezvoltată; lipsa unor obiective strategice și priorități clare în dezvoltarea socio-economică locală. Modul irațional de organizare teritorială a puterii locale a accentuat constant decalajul între obiectivele transformării sociale: edificarea instituțiilor democratice, a statului de drept, societății pluraliste și economiei de piață competitive, realizarea unității naționale, consolidarea suveranității și securității, pe de o parte, și rezultatele obținute, pe de altă parte.

Necesitatea reformării organizării teritoriale a puterii locale, dictată de existența unui întreg complex de contradicții și probleme care necesită abordare sistemică pentru a putea fi soluționate, este evidentă. Nivelul local de exercitare a puterii publice, prin definiție, ar trebui să fie autonom în raport cu puterea statală, însă, în realitatea cotidiană, s-a menținut dependența de autoritățile puterii statale, persistând tendința autorităților puterii de stat de a se implica direct și nemijlocit în administrarea treburilor locale.

Așadar, fundamentele științifice în structurarea unui sistem optim și eficient de exercitare a puterii locale practic au fost ignorate în fazele incipiente ale tranziției democratice din Republica Moldova, consecința de bază fiind perpetuarea mecanismelor prin care puterea publică locală este „tutelată”, diminuându-i funcțiile esențiale. Problema identificării unui model optim de organizare teritorială a puterii locale pentru societate este una de actualitate și importanță deosebită, de mare interes atât pentru teoreticieni, cât și pentru practicieni deopotrivă. Organizarea teritorială a puterii locale trebuie să corespundă, în mod obligatoriu, necesității obiective de edificare a unor structuri de exercitare eficientă a puterii publice capabile să răspundă, în acord cu standardele europene, noilor realități politice și sociale, economice și culturale în care se află Republica Moldova.

Descrierea situației în domeniul cercetării științifice a organizării teritoriale a puterii locale și identificarea problemelor de cercetare. Interesul științific manifestat față de fenomenul organizării teritoriale a puterii locale se menține constant.

Astfel, aspectele esențiale și problemele distribuirii puterii publice în raport cu teritoriul sunt elucidate în lucrările autorilor consacrați M. Weber [54; 81], R. Dahl [64], R. Bish [57], J. Bulpitt [58], I. Jude [24], P. Swianiewicz [76-79], devenite publicații de referință în domeniul abordat. O contribuție substanțială la studiul fenomenului puterii și la afirmarea cratologiei ca știință în spațiul

postsovietic a avut cercetătorul V. Halipov (В. Ф. Халипов) [95-97]. Aspectele conceptuale ale organizării teritoriale a puterii locale în statele postsovietice au fost abordate, în diferită măsură, în lucrările cercetătorilor V. Cirkin (В. Е. Чиркин) [98-102], V. Ledeaev (В. Г. Ледяев) [87; 88], N. Timofeev (Н. С. Тимофеев) [93; 94], S. Nekrasov (С. И. Некрасов) [91; 92], V. Malinovski (В. Я. Малиновский) [89; 90], A. Batanov (О. В. Батанов) [83-85], Iu. Ganușciak (Ю. И. Ганушак) [86].

Problema transferului de atribuții de la puterea statală la puterea locală și multiplele aspecte ale descentralizării a fost examinată de un număr impunător de cercetători și experți. Printre autorii care au demonstrat beneficiile descentralizării îl menționăm, în primul rând, pe D.A. Rondinelli și colaboratorii [59; 72-75]. J. Nemeč și L. Matějová au supus investigațiilor impactul reformelor de descentralizare asupra calității guvernării, democrației locale și al eficienței activității autorităților locale [68-69]. Dezavantajele și imperfecțiunile descentralizării au fost expuse de R. Prud'homme [71]. Printre autorii din spațiul românesc s-au făcut remarcați D. Apostol-Tofan [1; 2], I. Horga [66], R. Carp și A.K. Sienerth [3; 58], M. Profiroiu [37; 38], I. Bilouseac și P. Zaharia [55], V. Popa și colaboratorii [21; 32; 33], T. Șaptefrați [51; 52; 80], A. Popovici [34; 35], V. Juc și L. Patlis [23; 70].

Cercetătorii autohtoni A. Sîmboteanu [45-48], V. Saca [41-44], V. Moșneaga și colaboratorii [28; 29; 67], și-au concentrat atenția asupra particularităților și efectelor reformelor administrativ-teritoriale care au avut loc în Republica Moldova, iar V. Cușnir și A. Stratan – asupra necesității reformării sistemului actual de organizare teritorială a puterii locale [20; 49].

În Republica Moldova necesitatea reformei este explicată prin diferite raționamente: deși sunt plauzibile, există suficiente argumente care solicită o acoperire teoretică și conceptuală mai consistentă privind tipul și finalitatea reformelor. Încercările de a reforma organizarea teritorială a puterii locale în ultimele trei decenii nu s-au finalizat cu edificarea unui sistem rațional structurat și eficient, care să asigure dezvoltarea și autoadministrarea eficientă a colectivităților locale de ambele niveluri din Republica Moldova. Indispensabilitatea edificării unui sistem de exercitare a puterii locale optim, în măsură să asigure buna colaborare între nivelurile puterii publice, a devenit incontestabilă, iar pentru atingerea acestui deziderat se cuvine de a pune în valoare aspecte ignorate sau intenționat omise în cercetarea fenomenului puterii locale și organizării ei teritoriale. Aceste circumstanțe au conturat problema de fond a investigațiilor desfășurate: „care sunt fundamentele teoretice și reperele contextuale ale unui sistem optim de organizare teritorială a puterii locale în Republica Moldova?”

Demersul științific propus supune analizei două categorii de probleme: teoretice și practice. Fundamentarea teoretică este determinată, într-o mare măsură, de ambiguitatea interpretărilor și a

înțelegerii în știința contemporană a procesului de organizare teritorială a puterii locale în statele postsovietice, implicit în Republica Moldova. Prin analiza problemelor teoretice se urmărește de a clarifica conceptele fundamentale utilizate în cercetarea organizării teritoriale a puterii publice, iar transpunerea în practică a acestora justifică analiza problemelor practice. În această ordine de idei, principalele probleme supuse cercetării, cu titlu de ipoteze de lucru sunt următoarele:

1. Edificarea democrațiilor contemporane se dovedește a fi de neconceput fără recunoașterea fenomenului pluralității colectivităților teritoriale publice. În cadrul statului, la diferite niveluri, există colectivități teritoriale publice – părți componente ale întregului, adică a poporului. Fiecare colectivitate teritorială realizează, în corespundere cu principiile autonomiei locale, propria putere publică, exercitată nemijlocit de către populație și/sau de către autoritățile sale reprezentative. Din această perspectivă, noțiunea plenar adecvată sistemului organizării teritoriale a puterii publice este „colectivitatea locală”, spre deosebire de „unitatea administrativ-teritorială”, care se referă doar la organizarea teritorială a puterii statale.

2. Distribuirea judicioasă a atribuțiilor între nivelurile de realizare a puterii publice este o condiție esențială pentru funcționarea eficientă atât a puterii statale, cât și a celei locale. Criteriile normative de distribuire a atribuțiilor reflectă percepțiile și aspirațiile decidenților politici.

3. Organizarea actuală teritorială a puterii locale în Republica Moldova frânează dezvoltarea social-economică a colectivităților locale și pune autoritățile publice locale în imposibilitatea de a-și realiza competența atribuită. Soluțiile pentru depășirea situației existente sunt: consolidarea colectivităților locale, cooperarea intercomunală și amplificarea cooperării transfrontaliere.

Scopul și obiectivele lucrării. Obiectul cercetării îl constituie distribuirea puterii publice în raport cu teritoriul. Scopul și obiectivele lucrării au fost determinate de necesitatea construirii unui cadru teoretic de analiză a fenomenului și a identificării soluțiilor pentru optimizarea organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova.

Scopul lucrării este de a cerceta organizarea teritorială a puterii locale din Republica Moldova în baza paradigmei organizării teritoriale a puterii publice.

Demersul interdisciplinar, pluridisciplinar și transdisciplinar circumscris scopului formulat s-a realizat sub imperiul următoarelor obiective:

- elaborarea unui model teoretic de analiză a organizării teritoriale a puterii publice;
- determinarea naturii și a caracteristicilor puterii locale, a rolului său în sistemul realizării puterii publice;
- cercetarea modalităților de organizare teritorială a puterii locale și a instrumentelor de influență asupra proceselor de dezvoltare socio-economică, culturală și politică a colectivităților locale;

- analiza fundamentelor conceptuale ale descentralizării, contextului și particularităților mecanismului de distribuire a atribuțiilor între nivelurile puterii publice;
- evaluarea disfuncționalităților existente în sistemul organizării teritoriale a puterii locale din Republica Moldova;
- identificarea unui sistem optim de organizare teritorială a puterii locale în corespundere cu interesele și necesitățile colectivităților locale și în concordanță cu rigorile europene;
- precizarea eventualelor dificultăți și a implicațiilor social-politice ale reformei organizării teritoriale a puterii locale.

Teza are drept obiectiv final reconfigurarea cadrului de analiză a fenomenului organizării teritoriale a puterii locale, optând deliberat pentru abordarea organizării teritoriale a puterii publice din perspectiva științelor sociale, în general, și a științei politice în particular, precum și a rigorilor impuse de principiile democrațiilor contemporane raportate la realitățile Republicii Moldova.

Ideea fundamentală a lucrării constă în faptul că organizarea teritorială existentă a puterii locale, fiind constituită fără a se lua în considerare necesitățile și interesele colectivităților locale, nu asigură premisele de dezvoltare a societății, în general, și a colectivităților locale, în particular. Identificarea și implementarea unui sistem al organizării teritoriale a puterii locale optim va crea condiții necesare pentru afirmarea democrației locale și va asigura modernizarea și dezvoltarea Republicii Moldova.

Metodologia cercetării științifice. Metodologia de investigație are ca suport epistemologic cunoașterea științifică a evoluției organizării teritoriale a puterii locale, precum și a modalităților de modificare a dimensiunilor sale, în corelare cu principiile fundamentale ale statului democratic. În procesul realizării obiectivelor cercetării, au fost aplicate un set extins de principii, abordări și metode de investigație științifică, relevante pentru desfășurarea investigațiilor problemei abordate, prioritatea revenind metodelor general-științifice.

Demersul interdisciplinar a constituit un element definitoriu al procesului de investigație, implicând integrarea diferitelor domenii ale științelor sociale, permițând influențe reciproce de ordin metodologic și conceptual. Investigarea unui fenomen atât de complex cum este organizarea teritorială a puterii locale a implicat utilizarea realizărilor, datelor și cunoștințelor din domeniile științelor sociale conexe, cel mai puternic argument pentru interdisciplinaritate fiind „chiar faptul că viața nu este împărțită pe discipline” [5, p. 24].

Perspectiva transdisciplinară și pluridisciplinară a oferit posibilitatea de a structura date și cunoștințe din diferite domenii științifice, în timp ce *paradigma sinergetică* a constituit un avantaj considerabil în cercetarea problemelor abordate.

Demersul comparativ, aplicat pe tot parcursul cercetării, a fost utilizat pentru a identifica

interconexiuni între elemente similare sau divergente în abordările teoretice, a analiza noțiunile și sintagmele esențiale ale organizării teritoriale a puterii locale prin prisma dintre raportului general și particular, urmărindu-se determinarea trăsăturilor comune și a celor specifice. În același context de idei, a făcut posibilă compararea sistemului organizării teritoriale a puterii locale și a legislației naționale cu sistemele și legislația altor state, precum și practica realizării reformelor în domeniu.

Cercetarea în baza *abordării sistemice* a permis: a) studierea evoluției organizării teritoriale a puterii locale în contextul mediului social care îi este caracteristic; b) analiza particularităților sistemului organizării teritoriale a puterii locale al Republicii Moldova atât în comparație cu alte perioade de dezvoltare, cât și cu sistemele similare din alte state; c) examinarea limitelor de acțiune a puterii locale și a interacțiunii sale cu puterea statală, d) analiza fundamentelor constituționale și legale ale puterii locale ca element esențial al sistemului puterii publice din Republica Moldova.

Considerăm că cea mai completă analiză a naturii puterii locale este posibilă prin utilizarea unei abordări sistemice, examinând puterea locală în cadrul dezvoltării societății în ansamblu. Într-o astfel de abordare, puterea locală este un element esențial al statului, asigurând modernizarea prin dezvoltarea sa durabilă.

Metoda structural-funcțională, care implică un ansamblu de procedee axate pe identificarea particularităților rețelelor structurale, a asigurat analiza detaliată a cadrului normativ și instituțional al raporturilor dintre autoritățile puterii publice de diferite niveluri, reliefând elementele definiției și principiile de funcționalitate în condițiile unității puterii publice.

Metoda istorică a fost utilizată pentru a supune studiului evoluția puterii locale și naturii sale sociale și juridice, evoluției dimensiunilor sale teritoriale, particularităților juridice de constituire și principiilor de funcționare. Metoda istorică a făcut posibilă luarea în considerare a experienței istorice autohtone privind organizarea teritorială a puterii locale.

Metoda analitică a fost aplicată pe larg pentru colectarea și interpretarea datelor necesare din materialul factologic și bibliografic disponibil.

Metoda sintezei a facilitat integrarea conceptelor teoretice într-o viziune unitară cu privire la organizarea teritorială a puterii locale.

Metoda formal-juridică a contribuit la înțelegerea modalităților de organizare a instituțiilor administrative, juridice și politice ale Republicii Moldova.

Metoda instituțională a asigurat cercetarea proceselor de instituționalizare și evoluție a unor autorități locale, contribuind la cunoașterea și înțelegerea esenței și caracterului lor.

Partea empirică a cercetării prezintă analiza calitativă a datelor disponibile, exprimate prin: a) documente și rapoarte elaborate de către instituțiile și organizațiile europene, instituțiile publice și organizațiile neguvernamentale naționale, b) publicațiile academice din domeniu.

Noutatea și originalitatea științifică a investigațiilor. Caracterul inovator al rezultatelor obținute ca urmare a investigațiilor științifice desfășurate rezidă în:

- elaborarea și utilizarea paradigmei organizării teritoriale a puterii publice în cercetarea organizării teritoriale a puterii locale din Republica Moldova. Această paradigmă pune accentul pe rolul colectivităților locale în edificarea societății democratice în Republica Moldova prin faptul că dispun de propria putere care, alături de puterea statală, este o formă a puterii publice.

- Elucidarea elementelor definiției ale colectivității locale și redefinirea sintagmei „subiect al autonomiei locale”.

- Demonstrarea relației dintre eficiența activității autorităților puterii locale și dimensiunile sale teritoriale, organizarea teritorială optimă a puterii locale fiind o condiție indispensabilă pentru realizarea cu succes de către autoritățile puterii locale a competenței atribuite.

- Fundamentarea necesității reformării sistemului actual de organizare teritorială a puterii locale din Republica Moldova.

- Propunerea unor soluții pentru a diminua fragmentarea teritorială a Republicii Moldova. Fenomenul poate fi diminuat esențial prin consolidarea colectivităților locale de ambele niveluri, cooperarea intercomunală și cooperarea transfrontalieră.

Rezultatele obținute în urma cercetărilor științifice au contribuit la conturarea unei direcții noi de cercetare științifică, fundamentată pe o paradigmă inovatoare de investigare: organizarea teritorială a puterii publice. Explorarea științifică a acestei direcții de cercetare oferă un fundament conceptual-teoretic și metodologic pentru soluționarea problemelor ce vizează organizarea teritorială optimă a puterii locale din Republica Moldova și eficientizarea activității autorităților puterii locale. Prin acest tip de construcție teoretică este stabilit cadrul conceptual de investigație științifică a problemei, sunt fundamentate din punctul de vedere teoretic noțiunile și sintagmele esențiale ale domeniului și sunt identificate soluțiile pentru depășirea situației existente.

Direcția științifică nouă în domeniul organizării teritoriale a puterii locale se exprimă prin următoarele: a fost stabilit cadrul conceptual de analiză a problemei distribuirii puterii în raport cu teritoriul, au fost fundamentate din punct de vedere teoretic noțiunile esențiale ale domeniului și au fost identificate soluțiile pentru depășirea situației existente. Rezultatele care au fost obținute oferă posibilitate largă de a justifica o serie de concluzii teoretice și practice în materia reformării sistemului actual al puterii publice locale.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării constă în cercetarea complexă în plan conceptual-teoretic a esenței și a caracterului problemelor ce țin de organizarea teritorială a puterii locale, iar sub aspect aplicativ, definirea perspectivelor funcționării ei eficiente în sistemul puterii publice.

Demersul aplicat a oferit posibilitate de a demonstra și a argumenta rolul organizării teritoriale optime a puterii locale pentru asigurarea dezvoltării colectivităților locale din Republica Moldova, elucidării aspectelor pozitive și a deficiențelor organizării activității autorităților puterii locale, corespunderii principiilor și practicilor folosite cu standardele europene.

Importanța teoretică a rezultatelor cercetării rezidă, în particular, în următoarele:

- elaborarea și fundamentarea paradigmei organizării teritoriale a puterii publice;
- studierea în complex și elucidarea esenței și a caracteristicilor problemelor teoretice privind organizării teritoriale a puterii locale, a perspectivelor funcționării ei eficiente în sistemul puterii publice;
- definirea rolului organizării teritoriale a puterii locale, elucidarea aspectelor și deficiențelor substanțiale în contextul organizării și funcționării eficiente a autorităților puterii locale;
- argumentarea necesității reformei organizării teritoriale a puterii locale, stabilirea sarcinilor și identificarea eventualelor obstacole în realizarea ei;
- identificarea soluțiilor fezabile în condițiile Republicii Moldova privind atenuarea efectelor fragmentării teritoriale.

Rezultatele principale ale lucrării acordă posibilitatea de a formula concluzii și recomandări nu doar cu valoare teoretică, ci și cu vădite implicații practice. Rezultate dintr-o analiză complexă, concluziile și recomandările se încadrează într-o viziune inovatoare care oferă soluții de rezolvare a unor probleme importante cu privire la reformarea organizării teritoriale a puterii locale, răspund principalelor provocări, amenințări și oportunități cu care se confruntă serios Republica Moldova la capitolul incapacității sistemului de organizare a puterii publice de a asigura modernizarea și dezvoltarea armonioasă a statului și a societății.

Valoarea aplicativă a rezultatelor cercetării constă, în particular, în următoarele:

- elaborarea fundamentelor conceptuale și teoretico-metodologice ale reformei organizării teritoriale a puterii locale din Republica Moldova;
- elaborarea și prezentarea *Concepției reformei organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova*;
- amendarea cadrului normativ al Republicii Moldova în spiritul exigențelor democrației locale;
- fundamentarea teoretică și metodologică a cursurilor universitare din domeniul științelor politice, juridice și administrative;
- eficientizarea și profesionalizarea activității aleșilor naționali și locali, a funcționarilor din administrația publică centrală și locală.

Reformarea organizării teritoriale a puterii locale în baza recomandărilor formulate în lucrare

va contribui la depășirea tendințelor negative social-economice și demografice care se manifestă la nivel subnațional.

Rezultate științifice principale înaintate spre susținere sunt următoarele:

1. Subiecții colectivi ai puterii publice sunt: poporul și populația colectivităților teritoriale subnaționale. Prin urmare, există două niveluri de exercitare a puterii publice: statal și subnațional.

2. Relațiile din sistemul de exercitare a puterii publice și capacitatea de acțiune a autorităților publice statale și subnaționale sunt determinate de mecanismul de distribuire a responsabilităților și resurselor între nivelurile puterii publice. La nivelul subnațional, autoritățile publice statale exercită doar funcții de importanță națională sau funcții care nu le pot efectua autoritățile publice intermediare și locale. Celelalte responsabilități sunt transferate în sfera de competență al nivelului corespunzător al puterii publice subnaționale.

3. Procesul de descentralizare a puterii publice trebuie să fie corelat cu reforma organizării teritoriale a puterii locale, descentralizarea înseamnă cooperarea eficientă între autoritățile publice, conferirea de atribuții, de resurse materiale și financiare pentru soluționarea problemelor regionale și locale.

4. Reforma organizării teritoriale a puterii locale este o condiție necesară pentru asigurarea dezvoltării democratice a Republicii Moldova. Aspirațiile europene ale Republicii Moldova sunt irealizabile fără eficientizarea și modernizarea organizării teritoriale a puterii locale, dat fiind că puterea locală, prin rolul pe care îl îndeplinește și mijloacele de acțiune de care dispune, poate impune societății direcțiile, ritmurile și anumite standarde de dezvoltare.

5. Obiectivul esențial al reformei organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova este formarea unor colectivități locale și intermediare viabile cu suficiente prerogative și resurse, care pot asigura stabilitatea și uniformitatea standardelor de calitate a vieții pentru populație.

6. Valorificarea selectivă și precaută a bunelor practici internaționale în materie de reformare a sistemului organizării teritoriale a puterii locale, luându-se în considerare realitățile naționale și caracteristicile specifice ale colectivităților locale autohtone și ale proceselor de transformare care au loc în stat.

7. Algoritmul pentru depășirea fragmentării teritoriale a Republicii Moldova este următorul: a) organizarea puterii publice locale pe două niveluri, b) consolidarea temperată a colectivităților locale primare (de nivelul I), în primul rând, pe calea consolidării voluntare, c) crearea condițiilor favorabile pentru amplificarea și extinderea cooperării intercomunale, d) crearea condițiilor pentru aprofundarea cooperării transfrontaliere, e) reducerea semnificativă a numărului colectivităților locale de nivelul II, f) redefinirea construcției regionale prin crearea a trei regiuni de dezvoltare puternice (Nord, Centru, Sud) în concordanță cu rigorile NUTS.

Implementarea rezultatelor științifice. Ideile, concluziile și recomandările obținute în urma efectuării investigațiilor au fost utilizate la elaborarea deciziilor în cadrul autorităților locale de nivelul I și II. Precizăm că din anul 2015, în calitate de consilier raional, președinte al comisiei consultative de specialitate *Urbanism, construcții, gospodărie comunală, drumuri și protecția mediului* am contribuit esențial la elaborarea și adoptarea proiectelor de decizii cu impact pozitiv asupra dezvoltării social-economice a raionului Cahul: *Cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pe anii 2017- 2020 și a Planului de acțiuni* din 26 ianuarie 2017; *Cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Aparatului Președintelui raionului Cahul* din 26 ianuarie 2017; *Cu privire la asigurarea transparenței în procesul decizional în cadrul Consiliului Raional Cahul* din 26 ianuarie 2017; *Cu privire la aderarea Consiliului Raional Cahul la Asociația „Euroregiunea Siret-Prut-Nistru”* din 18 mai 2017; *Cu privire la primirea drumurilor publice (de interes raional) în gestiunea Consiliului Raional Cahul* din 19 septembrie 2018; *Cu privire la examinarea Raportului de monitorizare privind implementarea Strategiei de aprovizionare cu apă și canalizare a raionului Cahul pentru 2012-2017, parte componentă a programului de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pentru anii 2012-2015* din 19 octombrie 2017.

Aprobarea rezultatelor științifice. Lucrarea a fost elaborată în Centrul Cercetări Politice și Relații Internaționale a Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, a fost examinată și susținută în ședințele Centrului menționat și ale Seminarelor Științifice în cadrul Universității de Stat din Moldova (adițional) și a Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice (de profil). Opiniile și concluziile exprimate în lucrare reprezintă rezultatul cercetărilor efectuate, fiind prezentate, discutate și aprobate în cadrul a 25 de conferințe științifice naționale și internaționale, printre care menționăm: șapte participări la Conferința internațională *Exploration, Education and Progress in the Third Millennium*, care se desfășoară anual în luna mai (Galați, România), șase participări la Conferința internațională itinerantă *(Republica Moldova, România, Bulgaria, Serbia, Ucraina) The Danube - Axis of European Identity*, care are loc anual la 29 iunie, cinci participări la Conferința științifică internațională *Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației* care se desfășoară anual în luna iunie (Cahul, Republica Moldova), Conferința științifică internațională *“Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри”* (28-29 aprilie 2017, Odesa, Ucraina), Conferința științifică internațională *Особливості інтеграції країн в світовий економічний та політико-правовий простір* (8 decembrie 2017, Mariupol, Ucraina), Conferința științifică internațională cu genericul *Știința politică și societatea în schimbare* (13 noiembrie 2015, Chișinău), Conferința științifico-practică cu participare internațională *Teoria și practica administrării publice* (22 mai 2015, Chișinău).

Cercetările științifice realizate se regăsesc în direcțiile prioritare de dezvoltare a științei în Republica Moldova – Direcția strategică „Patrimoniul cultural și dezvoltarea societății”.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele expuse în lucrare au fost analizate în 85 de lucrări științifice, inclusiv în monografiile „Organizarea teritorială a puterii locale în Republica Moldova: concept, mecanisme, soluții” (2017), „Fundamentele conceptuale ale reformării organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova (2018)”, în culegeri și articole publicate în reviste recenzate din țară și din străinătate, dintre care 12 articole în reviste de circulație internațională, 12 articole în culegeri internaționale, 33 articole în reviste naționale, 22 articole în culegeri naționale în volum total de 122 c.a.

Volumul și structura lucrării. Teza include următoarele componente: Introducere, cinci capitole, Concluzii și recomandări, Bibliografie și Anexe. Cronologic, lucrarea cuprinde perioada postcomunistă de dezvoltare a Republicii Moldova. Lucrarea are un volum de 253 de pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: Republica Moldova, putere publică, putere locală, autoritate, administrație, colectivitate locală, organizare teritorială, reformă, distribuire a atribuțiilor, descentralizare.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea și importanța problemelor cercetate, sunt stabilite scopul și obiectivele lucrării, este determinată noutatea științifică a rezultatelor obținute, importanța teoretică și valoarea lor aplicativă, aprobarea rezultatelor și sumarul compartimentelor tezei.

În Capitolul I Analiza gradului de cercetare științifică a organizării teritoriale a puterii locale pornim de la premisa că pentru a elucidă problema organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova este important de a clarifica esența și conținutul noțiunilor și sintagmelor relevante pentru valorificarea demersul propus. În acest sens, a fost realizată o succintă analiză a abordărilor pe marginea noțiunilor și sintagmelor esențiale ale cercetării elucidate în literatura de specialitate, precum și în actele normative ale Republicii Moldova, a descentralizării ca mecanism de distribuire a atribuțiilor între nivelurile teritoriale ale puterii publice și a viziunilor cu privire la reformele „administrativ-teritoriale” care au avut loc în Republica Moldova.

Cu toate că eforturile cercetătorilor de a explica esența fenomenului puterii și, în special, a celei publice, durează mai multe secole, necesitatea studierii și actualitatea ei nu s-a diminuat. Din aceste considerente, în primul subcapitol, *Fenomenul puterii publice ca obiect al investigațiilor științifice*, au fost studiate abordările privind fenomenul puterii, urmate de reliefaarea dezbaterilor științifice privind conținutul sintagmelor „puterea publică”, „putere politică”, „putere statală”, și „putere locală”.

În spațiul public, dar și în literatura de specialitate, se operează frecvent și în diverse variante interpretative cu sintagmele „putere politică”, „putere de stat”, „putere publică”. Unii dintre autori le consideră identice, alții încearcă să le nuanteze. Analizând diversele opinii privind sintagma „putere publică” am constatat că majoritatea cercetătorilor consideră puterea publică drept o formă a puterii sociale, care apare într-o colectivitate organizată teritorial în scopul realizării intereselor sociale articulate. Puterea publică trebuie să fie legală și să se manifeste prin instituțiile sale. În același timp, puterea publică este o formă deosebită a puterii sociale, impunând societății anumite reguli de comportament, ea dispune de forme speciale de constrângere și se realizează în forme organizatorice specifice [16, p. 28-30].

Printre problemele mai puțin studiate, dar foarte importante din perspectiva științei politice, se numără și problema privind puterea locală, care constituie nivelul de bază al puterii publice în societățile democratice contemporane. Analizând conținutul articolelor publicate în Republica Moldova, lucrări dedicate elucidării științelor politice, am conchis că problemele privind natura, esența, funcțiile și conținutul puterii care se realizează în cadrul colectivităților locale practic nu au constituit obiectul unor investigații științifice ample. Autorii au fost preocupați, mai mult, de

studierea diverselor aspecte ale reformei și ale activității administrației publice locale.

Cu toate că sintagma „putere locală” a pătruns, în ultima perioadă, atât în spațiul public cât și în cel oficial, fenomenul puterii publice locale a fost studiat de către cercetătorii autohtoni doar tangențial. Putem afirma că s-a creat o discrepanță privind frecvența utilizării sintagmei în spațiul public și conceptualizarea și elucidarea acesteia din punct de vedere științific.

În anii puterii sovietice puterea locală nu era recunoscută, sovietele fiind tratate ca elemente ale sistemului autorităților puterii statale. Cu toate că situația s-a schimbat, mai ales după intrarea în vigoare a *Cartei europene a autonomiei locale*, abordările din perioada sovietică se resimt totuși în Republica Moldova, manifestându-se prin menținerea unui sistem administrativ centralizat și a sistemului organizării teritoriale a puterii locale de sorginte sovietică [60, p. 40].

În scopul elucidării fenomenului puterii locale și a organizării sale teritoriale, pornim de la constatarea că cea mai mare colectivitate teritorială publică este societatea cuprinsă în limitele teritoriale ale statului, iar cea mai viguroasă manifestare a puterii publice este puterea suverană a statului. Celelalte colectivități teritoriale publice, fiind părți ale colectivității teritoriale publice naționale, au caracter regional și local și soluționează probleme, deși importante, dar de importanță regională și locală. Colectivitățile teritoriale publice dispun de putere publică, aceasta urmărește scopul de a asigura vitalitatea colectivității și acționează în limitele atribuțiilor stabilite de puterea statală. Astfel, puterea locală este o relație socială volitivă, apariția căreia a fost determinată de necesitățile administrării afacerilor publice în interesul populației stabilite în limitele teritoriale concrete, ținând cont de particularitățile istorice, economice și culturale, realizate în cadrul politicii generale a statului. Subiectul acestei relații este populația locală, reprezentată de propriile autorități publice reprezentative și executive [16, p. 106].

Abordările fenomenului transferului de putere, numit în mod generic descentralizare, au fost analizate în subcapitolul al doilea, intitulat *Discursul descentralizării și organizării administrativ-teritoriale în literatura de specialitate*. Analizând literatura de specialitate care vizează fenomenul descentralizării, am ajuns la concluzia că noțiunea „descentralizare” se dovedește a fi complexă după structură și conținut, include un set larg de idei referitor la organizarea structural-funcțională rațională a sistemului puterii publice, precum și referitor la logica și mecanismele de elaborare a politicilor publice. Este lesne de constatat că nu există definiții „omogenizate” și unanim acceptate a noțiunii „descentralizare”, fiind elaborate și prezentate zeci de definiții și abordări ale noțiunii. În același timp, înțelegerea semnificațiilor și conținuturilor noțiunii, a modalităților de realizare în practică, a particularităților, avantajelor, dezavantajelor și a limitelor descentralizării este crucială în implementarea unei reforme privind descentralizarea. Am reținut pentru realizarea obiectivelor lucrării studiile relevante privind fenomenul descentralizării, urmărind identificarea unui nucleu și

variațiile rezultate în funcție de viziunile și de contextul în care au fost avansate. Finalitatea acestui exercițiu de analiză și sinteză este de a fundamenta științific formele posibile de descentralizare în acord cu realitățile din Republica Moldova.

Soluția pentru depășirea confuziilor conceptuale cu privire la descentralizare ar putea consta în diferențierea între multiplele dimensiuni ale descentralizării, concentrarea pe studierea cauzelor, condițiilor, particularităților și efectelor pentru fiecare dimensiune. Fundamentarea metodologică a fenomenului dat trebuie însoțită, în sensul reliefat de idei, de realizarea unui „portret cultural” al acestuia. De o manieră sintetică, multiplele dimensiuni ale descentralizării, puse în evidență de cercetătorii fenomenului sunt: a) transfer de putere/autoritate/responsabilități, b) transfer a puterii de decizie, c) transfer de atribuții, d) metodă de distribuire a puterii între nivelurile puterii publice, e) proces de reformare a statului, f) proces de sporire a responsabilităților autorităților locale, g) regim juridic opus centralizării, h) metodă de a furniza servicii publice mai eficiente, i) metodă de guvernare [16, p. 199-205].

În general, literatura de specialitate tratează descentralizarea ca pe un fenomen pozitiv, fiind elaborate un număr foarte mare de argumente referitor la avantajele descentralizării. Majoritatea autorilor agreează supoziția că descentralizarea asigură sporirea calității și a eficienței sistemului puterii publice, facilitând, în același timp, participarea populației în procesul de elaborare, adoptare și realizare a deciziilor cu caracter politic, economic și social.

Contrar opiniilor care tratează descentralizarea doar ca fiind opusul centralizării, considerăm că fenomenul este mai degrabă unul complementar: a înzestra cu putere proprie alte autorități decât cele ale puterii statale înseamnă recunoașterea expresă a faptului că acestea pot aduce plusvaloare în realizarea sarcinilor administrative, fără a le exonera pe cele dintâi de sarcinile executive. În această logică și din perspectiva organizării teritoriale a puterii publice *descentralizarea este un fenomen politico-administrativ care constă în (re)distribuirea atribuțiilor între nivelurile puterii publice*. În logica definiției propuse, delimitarea și realizarea atribuțiilor între nivelurile puterii publice rezidă în modalitatea concretă de manifestare a descentralizării, gradul de descentralizare variind în funcție de volumul și de amploarea atribuțiilor repartizate. Scopul final al unei astfel de distribuirii a responsabilităților constă în posibilitatea de a adopta deciziile optime la nivel național, regional și local în domeniile vitale pentru colectivitățile teritoriale respective [16, p. 208].

Într-o astfel de abordare, descentralizarea se dovedește a fi un sistem care include un anumit număr de elemente, iar acestia, în mod consecvent, sunt aplicate în sistemul puterii publice. Astfel, descentralizarea puterii publice poate să se manifesta ca fiind: a) principiu de organizare teritorială a puterii publice; b) metodă de realizare a puterii publice; c) proces de distribuire și realizare a competențelor între nivelurile de realizare a puterii publice; d) o formă de organizare a puterii

publice; f) element al structurii organizatorice a puterii publice [11, p. 69].

Tot în acest subcapitol au fost examinate abordările științifice ale reformelor „administrativ-teritoriale” care au avut loc în Republica Moldova. Vom nota că Cr. Pollitt și G. Bouckaert, autorii unui volum de anvergură dedicat reformei managementului public, susțin că pentru a fi înțelese, reformele trebuie să fie calificate ca procese de dezbatere în care diferiți participanți pot aduce mai întâi diferite obiective (incluzând realizarea de scopuri simbolice) și, în al doilea rând, diferite cadre și standarde pentru identificarea și acceptarea dovezilor relevante [30, p. 30]. Cu certitudine, rolul cercetătorilor în aceste „processe de dezbatere” nu poate fi ignorat. O analiză critică a modului în care reforma a fost reflectată în dezbaterile științifice este în măsură să evidențieze răspunsul la cel puțin două întrebări sugestive: în ce măsură comunitatea științifică, în special cea din Republica Moldova, a fost preocupată și antrenată în procesele de dezbatere privind reforma? Care suport științific a fost/este aplicat în vederea elaborării și implementării reformelor și dacă acest suport științific a fost/este în măsură să determine transformări în câmpul puterii publice din perspectiva organizării eficiente a acesteia.

În cele aproape trei decenii de existență a statului suveran și independent Republica Moldova reforma organizării teritoriale a puterii locale a menținut atenția comunității academice, reflecțiilor științifice fiind supuse diferite aspecte cheie. Problemele organizării teritoriului în procesul de instituționalizare și evoluție statală a Republicii Moldova au fost studiate de A. Sîmboteanu [46]. Aspecte metodologice de soluționare a problemelor teritoriale de către administrația publică locală au fost relevate de către Sv. Gorobievski [22], iar V. Prohnițchi [39] și M. Rotaru [40] consideră că reorganizarea administrativă a teritoriului este un element esențial al unei descentralizări de succes în Republica Moldova.

Cuantificarea efectelor reformei „administrativ-teritoriale” a fost realizată de Al. Stratan, [49] iar în coautorat cu V. Cușnir au fost elucidate mai multe aspecte ce țin de subiectul menționat [20]. Avantajele și dezavantajele reformei „administrativ-teritoriale” în contextul descentralizării au constituit obiectul investigațiilor realizate de T. Castrașan [4] și V. Tăbîrță [53]. V. Moșneaga și V. Tăbîrță au investigat modalitățile influenței intereselor și a grupurilor politice asupra reformei „administrativ-teritoriale” [67].

Vom sublinia că în condițiile Republicii Moldova termenul „reformă” este folosit oarecum neadecvat realității, deoarece presupune numai unele modificări a situației existente. Dacă ar fi să definim în termeni adecvați realităților ceea ce ar trebui întreprins în condițiile Republicii Moldova și care s-ar încadra în cadrul noțiunii „reformă”, ar fi următorul conținut: „transformarea radicală a organizării teritoriale a puterii publice locale în deplină conformitate cu necesitățile obiective ale societății democratice contemporane”. Insistăm asupra termenului „transformare radicală”, pentru

că în Republica Moldova, în mare parte, a fost menținută organizarea teritorială a puterii publice locale moștenită de la sistemul sovietic hipercentralizat [16, p. 486].

În urma analizei lucrărilor care au abordat, fie și tangențial, probleme ce țin de organizarea teritorială a puterii publice, am constatat următoarele: a) în prezent se atestă sporirea interesului față de această problemă, mai ales în contextul dezvoltării regionale și a consolidării puterii locale, a desconcentrării și descentralizării; b) publicațiile științifice nu oferă răspunsuri competente atât la problemele existente, cât și la cele care pot apărea în materie de organizare teritorială a puterii publice; c) experiența acumulată în procesul de reformare a organizării teritoriale a puterii publice locale practic nu a fost sistematizată; d) pentru funcționarea eficientă a sistemului puterii publice este foarte important de a defini din punct de vedere științific noțiunile, termenii și sintagmele cu care se operează în domeniul respectiv.

Pentru a depăși situația existentă, sunt necesare investigații științifice profunde care: a) ar identifica și soluționa problemele teoretice în materie de organizare teritorială a puterii locale; b) ar elucida influența dimensiunii teritoriale asupra funcționalității puterii locale; c) ar generaliza experiența acumulată în materie de reformare a organizării teritoriale a puterii publice locale și ar include atât analiza problemelor, cât și anticiparea altor noi în condițiile procesului de realizare a reformei; d) ar propune soluții de rezolvare a problemelor identificate.

Legitimitatea oricărui cadru teoretic de analiză rezidă în faptul că acesta reprezintă o grupare de concepte interdependente și principii utilizate pentru explicarea faptelor reale și producerea de cunoaștere în aria obiectului studiat. Explicarea rolului organizării teritoriale a puterii locale pentru funcționarea sa eficientă ar fi imposibilă în absența unui cadru conceptual-teoretic bine articulat. Știința politică, ca și orice știință a socialului, practic este condamnată să fie incompletă în oferirea unor răspunsuri exhaustive, dar este o „vină asumată” având în vedere complexitatea fenomenelor studiate. Experiența metodologică limitată în cercetarea organizării teritoriale a puterii publice determină necesitatea elaborării unui cadru teoretic care, prin conceptele interdependente invocate și stabilirea relațiilor mutuale, ar oferi explicații concludente privind fenomenul puterii locale.

În **Capitolul II**, intitulat **Cadrul teoretic și conceptual privind organizarea teritorială a puterii locale** a fost conturat cadrul teoretic și conceptual privind puterea locală și organizarea ei teritorială.

Traseul investigării caracteristicilor constitutive ale puterii locale în sistemul puterii publice, căruia îi este dedicat subcapitolul ***Esența puterii locale în sistemul puterii publice*** pornește de la clarificarea teoretică a sintagmei „putere publică”, formele și nivelurile ei de realizare. Sintagma „putere publică” a fost elucidată din perspectiva pluralității colectivităților teritoriale, fiind scoase în evidență elementele definerii ale identității colectivităților locale. În acest context, varietatea

formelor de realizare a puterii publice trebuie determinată în corelare cu categoria „colectivitate teritorială publică”, populația căreia este subiectul volitiv nemijlocit al puterii publice. Din această perspectivă, o definiție a puterii publice care ar surprinde particularitățile distincte, a tipurilor și formelor de manifestare ar fi: *puterea publică este o formă a puterii sociale, instituționalizată legal, care reprezintă și realizează interesele vitale ale colectivității teritoriale publice* [15, p. 54].

Formele organizaționale ale puterii publice se află în strânsă interconexiune cu manifestările de voință ale poporului atât în mod direct, cât și indirect. Prin intermediul manifestării voinței în mod indirect, în funcție de teritoriul în care se manifestă, puterea capătă calitatea de a fi statală sau subnațională. Integritatea puterii publice în calitatea sa de fenomen social se asigură prin faptul că sursa prerogativelor de putere pe care le posedă este poporul, moment reflectat și în Constituția Republicii Moldova (art.38, alin.1; art.109, alin.1; art.112, alin.1; art.109, alin.1; art.112, alin.1). Este de notat că sensul articolelor constituționale consacrate administrației publice locale permite examinarea puterea colectivităților locale ca pe o formă distinctă a puterii publice, adică o formă de realizare de către popor a puterii sale.

Astfel, puterii locale, ca și oricărei alte forme de putere, îi este caracteristică existența a două componente indispensabile: subiect și obiect. Subiect, în acest caz, este populația locală, stabilită în limitele unui teritoriu, care își realizează dreptul său constituțional la administrare (Constituția Republicii Moldova, art. 39) și care își manifestă puterea în cadrul alegerilor și referendumurilor locale și prin autoritățile puterii locale constituite. Calitatea de obiect o întrunesc toate persoanele care locuiesc în limitele teritoriale ale colectivității teritoriale locale respective, dar și persoanele juridice care își desfășoară activitatea în teritoriul dat. Pentru aceste persoane, deciziile luate de către autoritățile puterii locale sunt obligatorii.

Astfel, sistemul puterii publice din Republica Moldova reprezintă un sistem alcătuit din două niveluri egale. În scopul clarificării situației, având în vedere dispozițiile legiuitorului autohton, propunem următoarea diferențiere pe niveluri a puterii publice în Republică Moldova:

1. puterea publică statală, care reprezintă colectivitatea teritorială națională;
2. puterea publică subnațională, care este alcătuită din două subsisteme: a) puterea publică a colectivităților teritoriale intermediare (nivelul II) și b) puterea publică a colectivităților teritoriale locale (nivelul I).

Fiecare formă de putere publică întrunește sursa și forma sa organizațională: puterea publică statală are ca sursă poporul, iar ca formă - statul; puterea publică locală are ca sursă populația colectivităților teritoriale locale și regionale, iar ca formă organizațională – sistemul autorităților publice locale [18, p. 62-63].

Puterea locală ca formă autonomă a puterii publice întrunește un set extins de caracteristici,

care determină natura sa distinctă: a) este un sistem autonom de organizare a vieții populației locale și de soluționare a problemelor vitale, b) reprezintă o formă socială de realizare a puterii poporului, c) este o formă legală de autoreglare a vieții locale, d) este autonomă în limitele stabilite de puterea statală, e) este limitată spațial de hotarele unui teritoriu strict delimitat, f) are caracter democratic, g) este de caracter public și reprezintă nivelul primar în sistemul relațiilor puterii publice în stat, h) are caracter legitim, i) are caracter instituționalizat, j) are caracter uniformizat, k) are caracter general, l) are orientare și responsabilitate socială, m) are prerogativa de a dispune de proprietate publică, n) comportă continuitate în timp, o) are prerogativa colectării mijloacelor financiare, p) are prerogativa de a folosi legal constrângerea [16, p. 121-125].

Pentru a fundamenta o definiție operațională a puterii locale, vom însera caracteristicile ei definitorii în următoarea construcție conceptuală: *puterea locală reprezintă o varietate a puterii publice care reprezintă puterea colectivităților locale, recunoscută juridic și care acționează în limitele teritoriale ale colectivității locale, se bazează pe norme legale și este exercitată în numele populației colectivității locale de către autoritățile puterii locale* [15, p. 20].

Tot în acest subcapitol au fost elucidate conținuturile celor două sintagme, aparent similare: „colectivitate locală” și „unitate administrativ-teritorială”. Considerăm că sintagma „colectivitate locală” reprezintă expresia adecvată fenomenului organizării teritoriale a puterii publice în general, spre deosebire de „unitate administrativ-teritorială” care se referă doar la organizarea teritorială a puterii publice statale. Din acest punct de vedere, unitățile administrativ-teritoriale și colectivitățile locale se dovedesc a fi două fenomene diferite. Tratată în sens strict juridic, unitatea administrativ-teritorială reprezintă un teritoriu locuit care nu posedă patrimoniu (în teritoriu există patrimoniul statului sau un alt fel de patrimoniu) și e administrată de un funcționar numit de stat. Colectivitățile locale au propriul patrimoniu, îl gestionează în nume propriu și în scopul soluționării problemelor de interes local. Problemele ce țin de competența statului pot fi delegate autorităților puterii locale cu transmiterea resurselor necesare pentru realizarea lor. O comunitate teritorială a locuitorilor devine colectivitate locală doar în condițiile când, în scopul reglementării vieții interne, creează în baza principiului electiv organe de autoadministrare, adoptă decizii obligatorii pentru colectivitate, deține resurse materiale și financiare proprii. Acești indicatori fac să se deosebească colectivitățile teritoriale publice de unitățile administrativ-teritoriale, în care se folosesc metode administrative de conducere ierarhizată.

Astfel, în scopul folosirii adecvate a aparatului categorial-ideatic și a eliminării ambiguității în interpretarea termenilor esențiali folosiți în textele științifice și în actele normative, este logic și mult mai aproape de realitate utilizarea noțiunii „colectivitate locală”. Folosirea acestei sintagme va avea drept rezultat eliminarea neclarităților din legislație și textele de specialitate și va introduce

în spațiul public o notă de modernitate, legată de aspirațiile europene ale Republicii Moldova [6, p. 9-12].

Urmărind valorificarea obiectivului declarat al cercetării elaborate, în subcapitolul al doilea ***Conceptualizarea organizării teritoriale a puterii locale*** a fost investigat contextul general privind exercitarea puterii publice în condițiile tranziției democratice, caracteristicile, formele și nivelurile de realizare. Pentru a elucida rolul puterii locale în sistemul puterii publice, a fost cercetată natura și statutul puterii locale, caracteristicile și funcțiile sale. Esența fenomenului puterii locale nu poate fi înțeleasă fără studierea elementelor definitorii ale identității colectivităților locale, a dimensiunii sale politice. Dat fiind că eficiența activității puterii locale depinde, într-o mare măsură, de relațiile sale cu puterea statală, au fost investigate și modalitățile de interacțiune dintre cele două forme ale puterii publice.

Pentru a răspunde provocărilor de a extinde cadrul de analiză către unul interdisciplinar, au fost supuse investigațiilor perspectivele teoretice privind dilemele dimensiunii teritoriale optime a puterii locale, principiile și factorii organizării teritoriale a puterii locale și premisele organizării teritoriale eficiente a puterii publice în stat. Reperetele conceptuale de cercetare a fenomenului au fost încadrate într-o concepție unitară privind organizarea teritorială a puterii publice.

Funcționarea eficientă a puterii publice într-un stat unitar, precum este Republica Moldova, în mare măsură depinde de organizarea ei teritorială, deoarece activitatea atât a autorităților puterii statale, cât și a autorităților locale și celor raionale se realizează în limitele unor spații teritoriale. De fapt, puterea se exercită nu asupra teritoriului, ci asupra populației stabilite în limitele teritoriale respective și anume în acest sens dimensiunea teritorială a organizării și activității autorităților puterii publice reprezintă un areal teritorial, în limitele căruia se realizează puterea.

Demersul de investigare propus solicită explicarea sensului sintagmei „organizare teritorială a puterii locale”. Vom menționa că este o sintagmă care trebuie tratată sub două aspecte: acțiune și sistem. În prima accepție, „organizarea teritorială a puterii locale” înseamnă distribuția optimă a puterii locale în raport cu teritoriul colectivităților locale, adică stabilirea limitelor teritoriale de acțiune a autorităților puterii publice, asigurând, astfel, funcționarea ei eficientă pentru atingerea obiectivelor trasate. Fiind abordată ca sistem, „organizarea teritorială a puterii locale” reprezintă o totalitate de elemente care interacționează pentru satisfacerea interesului general la nivel local. Elemente ale acestui sistem sunt: a) instituțional – include autoritățile publice locale: deliberative și executive; b) funcțional – cuprinde totalitatea formelor și direcțiilor activității administrative, a procedeelelor și metodelor de realizare a puterii publice, a atribuțiilor îndeplinite în vederea realizării interesului general; c) normativ – însumează totalitatea normelor juridice care reglementează activitatea autorităților publice locale și relațiile dintre acestea; d) relațional – reprezintă totalitatea

relațiilor între autoritățile locale și locuitori în scopul satisfacerii interesului general; e) cultural – include totalitatea valorilor, uzanțelor și tradițiilor existente la nivelul colectivității locale.

Pentru soluționarea problemelor teoretice și practice ce țin de organizarea teritorială eficientă a puterii publice, am propus de a pune la baza demersului științific de investigare a fenomenului paradigma organizării teritoriale a puterii publice. Noțiunea „paradigmă”, conform opiniei noastre, reprezintă o construcție teoretică care oferă un instrument de cercetare util pentru soluționarea problemelor existente.

Paradigma organizării teritoriale a puterii publice se întemeiază pe următoarele aserțiuni:

a) în statele contemporane puterea poporului se realizează la diferite niveluri, având diverse forme;

b) la fiecare nivel de existență a colectivităților locale (subnaționale) populația lor ca parte componentă a poporului, direct sau prin intermediul autorităților create de aceste colectivități, realizează, în limitele sale teritoriale puterea publică, potrivit prevederilor legale;

c) puterea fiecărei colectivități locale (subnaționale) reprezintă o parte componentă a puterii publice, care, alături de puterea statală, formează un sistem unitar al puterii publice;

d) fundamentul juridic al acestei puteri publice îl constituie Constituția și legile statului care atribuie autorităților electivă ale colectivităților locale competențele necesare pentru realizarea puterii lor.

e) dimensiunea teritorială a puterii locale influențează modalitățile de acțiune a puterii locale și eficiența activității ei [15, p. 24].

Vom preciza că paradigma organizării teritoriale a puterii publice include următoarele părți componente: a) organizarea și sistemul puterii publice statale; b) organizarea și sistemul puterii publice locale; c) delimitarea competențelor între autoritățile puterii statale și autoritățile puterii locale; d) colaborarea dintre nivelurile de putere publică. Ideea fundamentală a paradigmei rezidă în faptul că fenomenul puterii publice în statul democratic contemporan trebuie abordat nu numai în raport cu statul, ci mult mai larg, sub aspectul existenței atât a puterii publice a poporului, cât și a existenței și funcționării puterii publice a colectivităților teritoriale, ca o putere care comportă aceeași natură socială, dar diferită ca formă și conținut de cea statală.

Paradigma organizării teritoriale a puterii publice oferă posibilitatea de a trata problema organizării teritoriale a puterii publice din perspectiva proceselor de democratizare, caracteristice lumii contemporane. Caracterul multinivelar al puterii publice, determinat de limitele teritoriale în care se aplică, implică studierea fenomenului dat în toate formele sale de manifestare și elaborarea criteriilor unitare de analiză a organizării structurilor puterii publice. Într-o astfel de abordare este importantă studierea eficienței organizării puterii publice în corespundere cu principiul teritorial,

a resurselor disponibile și pe care le va folosi în scopul legitimării sau consolidării poziției sale.

În procesul de organizare teritorială a puterii locale recomandăm de a fi luate în considerare următoarele principii, precum: a) respectarea drepturilor omului, b) respectarea tradițiilor istorice, naționale și locale, c) asigurarea suficienței economice și celei financiare, d) asigurarea participării populației la administrarea treburilor publice locale, e) apropierea maximă a autorităților puterii locale de locuitori, f) consultarea populației în problemele legate de organizarea teritorială a puterii publice locale, g) respectarea legalității, h) luarea în considerare a realizărilor științei.

Principiile enunțate asigură fundamentul teoretic al organizării teritoriale a puterii locale. În același timp, este necesar a ține cont de anumiți factori de influență, deoarece procesul organizării teritoriale a puterii locale nu depinde strict de criteriile obiective de creare a sistemelor teritoriale. Dimpotrivă, o anumită influență asupra procesului revine configurațiilor constituite de-a lungul timpului. Vom preciza că influența hotarelor colectivităților locale în limitele cărora își realizează atribuțiile autoritățile puterii locale sunt cu atât mai stabile, cu cât funcțiile exercitate de autorități sunt mai evaluate și cu cât mai multe sunt resursele proprii de care dispun. Altfel spus, funcționarea durabilă a unor autorități publice în anumite limite teritoriale constituie un factor foarte important în stabilirea dimensiunii colectivității locale: atunci când are loc o dezvoltare evolutivă, treptată a societății, acest factor plasează procesele de formare a complexelor și a sistemelor teritoriale în cadrul spațial conturat de hotarele administrative. Anume prin aceasta se explică stabilitatea pe termen lung a organizării teritoriale a puterii publice în statele dezvoltate, printre care Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, Germania sau Canada.

Spre deosebire de aceste țări, Republica Moldova a întrunit o evoluție diferită, reformele din perioada sovietică schimbând complet structura teritorială, transformând-o, în mare măsură, într-o construcție artificială. În condițiile puterii hipercentralizate, dezvoltarea locală a fost unilateral subordonată autorităților centrale, care distribuiau resursele financiare, preponderent după criteriul departamental și de ramură, fără o coordonare adecvată cu autoritățile locale, funcțiile autorităților locale practic rămânând nesolicitate. Drept consecință, în Republica Moldova, condițiile și factorii obiectivi s-au constituit nu în favoarea rolului stabilizator al organizării teritoriale a puterii locale, întrunind un efect redus asupra dezvoltării și amplasării entităților economice, precum și asupra dezvoltării sociale a anumitor regiuni și localități.

Vom sublinia cu titlul de precizare că indiferent de forma statului, organizarea teritorială a puterii publice variază de-a lungul a două axe: nivelurile organizării teritoriale a puterii publice și dimensiunea colectivităților locale. Nivelul central și local reprezintă diviziunea obișnuită a puterii publice. Între aceste două niveluri se pot institui niveluri intermediare.

Dimensiunea teritorială judicioasă a colectivităților locale asigură condițiile necesare pentru

accesul și participarea populației la activitatea autorităților publice, participarea publică fiind un instrument important în activitățile de dezvoltare locală, imprimând calitate procesului decizional și întărind autoritatea deciziilor prin suportul oferit de public în implementarea lor. Dimensiunea teritorială are, de asemenea, un impact asupra accesului cetățenilor la autoritățile publice locale și responsabilității autorităților față de populația locală. Dimensiunea lor teritorială determină în mod direct: a) dezvoltarea și funcționarea mecanismelor autoadministrării; b) volumul competențelor atribuite autorităților administrației publice locale; c) mărimea și structura aparatului administrativ local și cheltuielile pentru întreținerea lui; d) posibilitățile autorităților publice locale de a influența benefic dezvoltarea economică locală; e) modalitățile de livrare și calitatea serviciilor publice; f) ritmurile de realizare a reformelor la nivel local [17, p. 23].

Considerațiile prezentate supra pot fi utilizate în calitate de repere în organizarea teritorială eficientă a puterii publice în Republica Moldova. Asupra eficienței organizării teritoriale a puterii publice influențează mai mulți factori, atât de ordin intern, cât și cel extern. Printre factorii interni am enumera: a) ineficiența activității autorităților publice centrale și a celor locale; b) instabilitatea politică; c) stagnarea economică; d) depopularea și pauperizarea localităților. Factorii externi ar fi următorii: a) implementarea prevederilor asumate în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană; b) atragerea Republicii Moldova în procesele de globalizare; c) sporirea activismului atât politic, cât și economic al statelor străine (în special din cadrul Uniunii Europene) în Republica Moldova; d) amplificarea instabilității regionale (războiul din Estul Ucrainei, în primul rând).

Capitolul III, intitulat Distribuirea atribuțiilor între nivelurile teritoriale ale puterii publice a fost dedicat studierii mecanismelor distribuirii puterii publice în raport cu teritoriul. Au fost elucidate avantajele, dezavantajele și problemele descentralizării puterii publice în Republica Moldova. S-a acreditat și argumentat convingerea că descentralizarea puterii publice depinde de contextul administrativ și politic din Republica Moldova, influențând procesul de descentralizare.

Determinarea „limitelor competenței” autorităților publice reprezintă o problemă complexă, însă nu a fost elaborat un model standard, universal aplicabil privind distribuirea competențelor între diferite niveluri de exercitare a puterii publice. În contextul reliefat susținem că mecanismul și particularitățile delimitării responsabilităților între nivelurile teritoriale ale puterii publice din Republica Moldova au fost, de asemenea, examinate.

Dimensiunile descentralizării puterii publice au constituit obiectul investigațiilor realizate în primul subcapitol. Organizarea teritorială a puterii locale în statele contemporane se dovedește de neconceput fără descentralizarea și distribuirea judicioasă a responsabilităților între nivelurile de realizare a puterii publice, acestea fiind condițiile indispensabile ale unui astfel de proces.

Am stabilit că formele descentralizării, aplicabile și în condițiile Republicii Moldova sunt

următoarele: a) politică, b) administrativă, c) spațială, d) asimetrică, e) fiscală, f) economică. Deși mai multe țări au implementat proiecte de descentralizare, există foarte mari diferențe referitor la caracteristicile, formele și gradul de realizare ale descentralizării: nu putem identifica un model universal, care poate fi aplicat tuturor statelor și oricăror situații. Viziunea strategică a reformelor de descentralizare ar trebui să fie elaborată pornind de la realitățile concrete existente la un moment dat în societate [12, p. 30].

O concluzie generală ce se impune ca urmare a analizei diverselor reforme de descentralizare a puterii publice care au avut loc în Europa Centrală și de Est este că, indiferent de similitudinile conceptuale, trăsăturile comune ale mecanismelor de implementare, problemele de aceeași natură, nu există un set de principii și soluții universal aplicabile și care ar produce consecințe similare în toate statele. Aplicarea unui „model ideal” al descentralizării, care a funcționat cu succes în unul sau câteva state, nu garantează *a priori* succesul, deoarece fiecare stat are propriile particularități politice, sociale, economice și istorice, iar acestea, până la urmă, dețin rolul determinant în reușita procesului de descentralizare.

Asumarea procesului de descentralizare a puterii publice înseamnă și acceptarea situației că statul nu mai reprezintă singura colectivitate teritorială recunoscută, întrucât alături de acesta sunt recunoscute și colectivitățile teritoriale subnaționale care au propriile interese, diferite de interesele generale ale statului și dispun de mijloace materiale, financiare și resurse umane necesare pentru satisfacerea intereselor lor publice.

Vom preciza că au fost elucidate atât avantajele descentralizării pentru colectivitățile locale și autoritățile puterii statale, cât și dezavantajele procesului de descentralizare, mai ales pentru statele postsovietice, angajate în interminabilul proces de tranziție. Studiarea și cunoașterea lor vor permite reformatorilor autohtoni să evite eventualele capcane și probleme [16, p. 240-255].

Referitor la Republica Moldova, o problemă de care depinde destul de mult descentralizarea puterii publice și care trebuie examinată în mod prioritar este crearea unui cadru normativ propice procesului de descentralizare. În același timp, am constatat că în condițiile Republicii Moldova, stabilirea unui cadru normativ pentru realizarea reformei de descentralizare se dovedește a fi doar un factor care ar stimula desfășurarea consecventă a tuturor acțiunilor preconizate [7, p. 12].

Contextul și particularitățile mecanismului distribuirii atribuțiilor dintre nivelurile puterii publice au fost cercetate în subcapitolul al doilea. Este evident faptul că în condițiile democratizării relațiilor sociale, autonomia puterii locale față de sistemul autorităților puterii statale are, în mare măsură, un caracter relativ și declarativ, în foarte multe cazuri, deoarece orice stat care se pretinde a fi civilizată și democratic stabilește *de iure* și *de facto* limitele sale de acțiune. În același timp, ar fi incorect să vorbim despre separarea și, cu atât mai mult, izolarea puterii locale față de autoritățile

puterii statale, dat fiind, în acest caz, că statul este pasibil de a se descompune. Anume din aceste considerente autoritățile puterii locale soluționează exclusiv problemele de importanță locală și regională, în baza și în conformitate deplină cu legile și alte acte cu caracter normativ adoptate de autoritățile competente ale puterii statale.

Prin redistribuirea responsabilităților se urmărește, de asemenea, promovarea unui concept nou de acțiune publică pentru a spori eficiența politicilor publice. Prin transferarea de la stat către autoritățile locale, a unui număr anumit de atribuții, se urmărește a se defini și nivelul de exercitare a puterii publice care va exercita aceste atribuții în modul cel mai eficient. Acest obiectiv se reflectă în metodologia adoptată pentru a efectua transferul de responsabilități și atribuții, transferuri care sunt, de fapt, definite în funcție de scopul principal al fiecărui nivel de exercitare a puterii publice. Din această perspectivă este bine să fie avute în vedere, pentru fiecare categorie de atribuții, care este autoritatea publică cel mai bine plasată pentru ca să le exercite, având în vedere, în special, dimensiunile geografice ale colectivității teritoriale, experiența sa în domeniu și resursele materiale și umane disponibile. În plus, atunci când o autoritate publică întrunește vocația pentru a-și asuma o anumită atribuție, principiul adoptat ar trebui să fie acela de a-i încredința toate sarcinile aferente acestei atribuții. Dar, pentru a dezvolta un astfel de cadru privind distribuirea responsabilităților, este nevoie de timp, de fermitate și determinare politică [8, p. 49-52].

Generalizând opiniile și aspectele legate de conținutul și semnificația noțiunii „competență” și în scopul evitării ambiguității în interpretarea acestei noțiuni, am propus următoarea definiție: *competența autorităților publice reprezintă totalitatea drepturilor și responsabilităților atribuite, realizate în mod autonom prin exercitarea prerogativelor de putere publică.*

Examinarea problemei domeniilor de responsabilitate ale autorităților puterii locale s-a făcut cu referire, în mare parte, la experiența statelor europene. Studiile comparative denotă o abordare unitară privind serviciile de bază care trebuie să fie furnizate de către autoritățile publice locale cetățenilor. Sintetizând, susținem că principalele domenii de competență ale colectivităților locale sunt: a) planificarea urbană, b) alimentarea cu apă și gestionarea deșeurilor, c) învățământul primar și grădinițele, d) asistență socială. Atribuțiile care le revin autorităților publice locale pentru a putea asigura furnizarea acestor servicii reprezintă, *de facto*, o abordare armonizată în jurul serviciilor considerate esențiale pentru asigurarea vitalității colectivităților locale.

Analizând situația creată în Republica Moldova, am constatat că stabilirea sferei de acțiune a puterii locale depinde nu atât de definirea problemelor de interes local și a interesului local, cât de eliberarea statului de domeniile de activitate și de competențele care, într-o anumită perioadă de dezvoltare, nu prezintă interes pentru stat și pot fi plasate în afara sferei de aplicare a influenței sale directe. Dar aici, evident, apare o întrebare: asigură oare acest proces echilibrarea intereselor

locale cu interesele statale? Răspunsul este următorul: problemele de importanță locală și regională trebuie să fie soluționate nemijlocit de către populație sau de autoritățile puterii locale, dar nu de cele ale puterii statale. Este inadmisibilă transmiterea nici măcar a unei părți din responsabilitățile privind soluționarea problemelor locale și regionale autorităților puterii statale.

În procesul de delimitare a sferelor de responsabilitate între nivelurile de exercitare a puterii publice care a avut loc în ultimele trei decenii au apărut mai multe probleme, de soluționarea cărora depinde funcționarea eficientă a sistemului puterii publice în Republica Moldova. Aceste probleme sunt: a) lipsa delimitării clare a responsabilităților, b) neclarități privind delegarea atribuțiilor, c) nereglementarea clară a atribuțiilor partajate și a formelor de cooperare, d) existența incoerențelor terminologice în legislație, e) atribuirea unor responsabilități fără o acoperire financiară, f) cadrul normativ depășit, g) dreptul autorităților publice locale la autoorganizare este destul de limitat, h) neacoperirea responsabilităților cu specialiști competenți.

În final vom sublinia că mecanismul de distribuire a responsabilităților între nivelurile puterii publice, fiind foarte important, ar trebui să includă atribuții însoțite de angajamentele financiare, care sunt alocate fiecărui nivel de putere. Un astfel de mecanism de delimitare a responsabilităților se bazează pe stabilirea clară în legislație a unui volum specific de atribuții, cu indicarea sursei de finanțare a acestora. Într-o astfel de abordare, se poate identifica, în mod clar, competența fiecărui dintre nivelurile de putere publică, precum și responsabilitatea pentru exercitarea funcțiilor publice și soluționarea eficientă a problemelor cetățenilor.

În Capitolul IV, Continuitate și discontinuitate în reformarea organizării teritoriale a puterii locale din Republica Moldova, a fost examinat procesul de reconfigurare a dimensiunii teritoriale a puterii locale din ultimele trei decenii și analizată starea actuală a organizării teritoriale a puterii locale, fiind argumentată necesitatea reformării ei.

Pentru crearea imaginii veridice asupra situației la capitolul organizare teritorială a puterii publice locale în subcapitolul intitulat *Reforme și contrareformă privind organizarea teritorială a puterii locale* a fost realizată o succintă retrospectivă a proceselor și a etapelor reformatoare anterioare.

În perioada celor trei decenii de independență s-au întreprins mai multe acțiuni privind reorganizarea teritorială a puterii locale și a mecanismelor administrative la nivel subnațional, dar acestea s-au dovedit a fi insuficiente, iar în unele cazuri și defectuos realizate. În general, reformele și restructurările administrației publice la nivel local și, implicit a organizării teritoriale a puterii publice locale, au fost realizate în funcție de tacticile și schimbările de ordin politic, dar nu în baza unor strategii coerente și cu finalități clar stabilite. Procesul de reformare a organizării teritoriale a puterii publice locale, sub aspect cronologic, a parcurs trei etape distincte:

Prima etapă – perpetuarea delimitării teritorial-administrative centralizate de tip sovietic, care cuprinde perioada de la declararea Independenței până la data intrării în vigoare a Legii nr. 191-XIV din 12.11.1998 [25].

A doua etapă – încercarea de a edifica sistemul teritorial de exercitare a puterii publice locale în spiritul principiilor descentralizării și a autonomiei locale, care a durat din data intrării în vigoare a Legii nr. 191-XIV din 12.11.1998 până în anul 2003, când a fost pusă în aplicare Legea nr. 764-XV din 27.12.2001 [26]. În anul 1999, Republica Moldova, urmând tendința generală din statele Uniunii Europene, a procedat la reducerea numărului de colectivități teritoriale intermediare, înlocuind cele 32 de raioane cu 10 județe. De asemenea, a fost redus numărul de colectivități locale prin comasarea satelor de dimensiuni mici în comune. Unul dintre scopurile acestei reforme a fost consolidarea sistemului economic regional și local, care asigura autonomia financiară prin lărgirea bazei impozabile a colectivităților locale de ambele niveluri și prin obținerea veniturilor adecvate acoperirii necesităților locale [50, p. 59].

Cea de-a treia etapă – revenirea la organizarea teritorială centralizată a puterii publice locale, care a început în anul 2003 și durează până în prezent. S-a revenit la sistemul raional de organizare a puterii publice locale numărul colectivităților locale de nivelul întâi fiind majorat cu 30 % față de perioada precedentă [14, p. 72].

Experiența acumulată în materie de reformare a organizării teritoriale a puterii locale denotă faptul că forțele politice reformatoare au avut o abordare mai mult normativistă a procesului și a rezultatelor preconizate, fiind elaborate multe acte normative, asupra cărora s-a intervenit periodic cu modificări și completări. Însă adoptarea sau amendarea unor acte normative nu este suficientă ca schimbarea scontată să se producă, deoarece cadrul legislativ eficient este un element esențial în realizarea reformelor, dar trebuie racordat și armonizat cu celelalte elemente ale procesului de reformă. Soluțiile oferite de clasa politică la provocările ce vizează organizarea teritorială a puterii publice locale nu au fost elaborate în baza unor abordări strategice de lungă durată, fundamentate pe suport științific, ci au fost dictate, în mare parte, de factori subiectivi: în primul rând, interesele de grup și interesele politice ale majorităților guvernante nu neapărat și în mod obligator au coincis cu interesele strategice de dezvoltare a Republicii Moldova; în al doilea rând, clasa politică practic nu a înțeles pe deplin care ar trebui să fie structura teritorială și mecanismul de realizare a puterii publice locale în noile condiții sociale, dar este necesar de avut în vedere faptul că elită trebuie/ar trebui să adopte deciziile politice privind realizarea reformei organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova.

Imperativitatea reformării organizării teritoriale a puterii locale reprezintă obiectul trasat pentru analiză în subcapitolul doi. Am determinat că organizarea teritorială actuală a puterii locale

a fost edificată în baza valorilor unui regim dispărut: structurile puterii locale în perioada sovietică au avut ca funcție de bază, mai ales în zonele rurale, asigurarea cadrului administrativ și economic al funcționării colhozurilor. Însă actualmente condițiile sociale, valorile și ritmurile de dezvoltare s-au schimbat.

Un conglomerat de colectivități locale mici, lipsite de o bază economică și financiară, chiar și de posibilitatea de a le crea, dar responsabile de soluționarea celor mai importante probleme economice și sociale ale populației, frânează dezvoltarea social-economică a colectivităților locale din Republica Moldova.

Necesitatea imperioasă a reformării organizării teritoriale a puterii locale este determinată de existența unui întreg complex de contradicții și probleme care, pentru a fi soluționate, necesită o abordare sistemică.

În prezent, numărul total al colectivităților locale de nivelul I, potrivit *Legii nr. 764-XV din 27.12.2001* este de 901 (853 în cele 32 de raioane, 19 în municipiul Chișinău, 3 în municipiul Bălți și 26 în UTA Găgăuzia). Dacă scoatem din ecuație, datorită specificității lor, municipiile Chișinău, Bălți și UTA Găgăuzia și luăm în calcul doar cele 32 de raioane avem următorul tablou: media de colectivități locale într-un raion este de circa 26,7, media populației unui raion, potrivit datelor Recensământului din 2014 este de 65.575 locuitori. Numărul mediu de locuitori într-o colectivitate locală este de 2.476. Disproporția dintre raionul cu cea mai mare medie de locuitori ce revine la o colectivitate locală - raionul Ialoveni cu 3.726 și raionul cu cea mai mică medie – Șoldănești cu 1.597 locuitori este de 2,3 ori. Dacă oțitem din calcul populația reședințelor de raion, media populației colectivităților locale de nivelul I se diminuează. De exemplu, pentru raionul Cahul, dacă eliminăm din totalul populației de 105.324 populația municipiului Cahul – 28.763, vom avea o medie de 2.069 pentru o colectivitate locală.

Majoritatea acestor colectivități teritoriale locale se află în imposibilitatea de a se întreține financiar prin taxele și impozitele locale colectate. În consecință, puterea locală nu poate asigura acordarea serviciilor publice necesare, iar populația, evident, este privată de aceste servicii.

Egalitatea formală a colectivităților locale se află în plină contradicție cu deosebirile majore cantitative și calitative dintre ele. Asimetria organizării teritoriale a puterii publice se manifestă în următoarele aspecte: a) după suprafață, b) după numărul populației, c) după gradul de urbanizare, d) după venituri *per capita*, e) după nivelul cheltuielilor *per capita* [27, p. 54].

Există diferențe foarte mari și între raioanele existente. Raionul cel mai mare ca populație (Orhei, 124,8 mii de locuitori) are o populație de aproximativ 4,4 ori mai mare decât cel mai mic raion (Basarabeasca, doar 28,2 mii). După suprafață, cel mai mare raion (Cahul, 1545,28 km²) este de 5.2 ori mai mare decât cel mai mic raion (Basarabeasca, 294,54 km²) [36, p. 12].

În pofida axiomei că în colectivitățile locale mici gradul de implicare a cetățenilor la viața publică este mai înalt, în Republica Moldova atestăm o altă situație – neparticiparea și dezinteresul populației față de afacerile publice locale și față de activitatea autorităților publice locale pe care le aleg și o reprezintă. În opinia noastră, există mai multe explicații ale fenomenului neimplicării cetățenilor în rezolvarea problemelor locale și în procesul decizional local. În urma cercetărilor efectuate am stabilit următoarele cauze ale neparticipării populației la procesul de administrare a treburilor publice la nivel local:

- relațiile dintre populație și puterea publică locală sunt, într-o mare măsură, deteriorate. Populația nu are încredere în puterea locală, iar autoritățile locale tratează populația, în cel mai bun caz, doar ca pe electorat, pe când în cel mai rău caz, ca pe un contingent generator de probleme și incomodități.

- Puterea publică locală nu dispune de suficiente resurse și mijloace pentru a oferi locuitorilor servicii publice de calitate.

- Pauperizarea generalizată, șomajul, migrația, depopularea, îmbătrânirea au avut ca efect diminuarea drastică a prezenței populației active în viața publică locală, mai ales în mediul rural.

- Populația locală nu este informată suficient la capitolul privind modalitățile și posibilitățile de implicare în procesul decizional local; oamenii nu au certitudinea că pot schimba lucrurile, adică nu pun mari speranțe pe faptul că ei ar putea influența procesul decizional local [16, p. 357-358].

Vom sublinia că afirmarea democrației locale în Republica Moldova presupune participarea activă a populației în procesul decizional local și în rezolvarea diverselor probleme existente în cadrul colectivităților locale. O distribuire teritorială a puterii publice corespunzătoare rigorilor democratice ar asigura condițiile necesare pentru accesul și participarea populației la activitatea autorităților publice, participarea publică fiind un instrument important în activitățile de dezvoltare locală, imprimând calitate procesului decizional și întărind substanțial autoritatea deciziilor prin suportul oferit de public în implementarea acestora.

Un argument plauzibil în favoarea reformării organizării teritoriale a puterii publice este și situația demografică a Republica Moldova. În strânsă legătură cu problemele demografice se află și alte fenomene, precum depopularea, dezurbanizarea și ruralizarea așezărilor urbane. Tendințele și fenomenele demografice, sociale și economice care se produc în Republica Moldova necesită o abordare principial nouă a organizării teritoriale a puterii publice locale. În condițiile noi create, populația colectivităților locale, care este în permanentă scădere, nu dispune de suficiente mijloace pentru a susține financiar activitatea autorităților publice locale, iar ultimele, neavând suficiente mijloace datorită bazei impozabile restrânse, nu pot oferi servicii publice de calitate.

În capitolul al cincilea, Opțiuni privind reformarea sistemului organizării teritoriale a puterii locale, pornind de la premisa că Republica Moldova este un stat fragmentat din punct de vedere teritorial, au fost studiate opțiunile posibile pentru atenuarea consecințelor acestei situații și am identificat condițiile realizării cu succes a reformei a organizării teritoriale a puterii locale.

În primul subcapitol, intitulat *Soluții privind organizarea teritorială optimă a puterii locale*, au fost analizate opțiunile posibile pentru atenuarea consecințelor fragmentării teritoriale. Având în vedere realitățile din Republica Moldova, propunem implementarea următoarelor soluții pentru a rezolva problema fragmentării teritoriale a puterii publice locale: consolidarea colectivităților teritoriale locale, amplificarea cooperării intercomunale și stimularea cooperării transfrontaliere. Implementarea cumulativă a acestor soluții necesită conștientizarea, asumarea și realizarea de către elita politică moldovenească a reformei organizării teritoriale a puterii locale. În continuare vom examina mai detaliat soluțiile respective:

A. Consolidarea colectivităților locale. Efectele imediate și vizibile ale consolidării constau în faptul că poate fi eliminată dublarea serviciilor publice și scăderea numărului consilierilor locali și al funcționarilor publici. Dar, efectul cel mai evident al fuzionării este o creștere a dimensiunii administrative. Acest lucru poate duce la îmbunătățirea calității serviciilor, deoarece specializarea și standardizarea pot crește numărul muncitorilor cu experiență sau mai bine pregătiți. Este posibil ca o colectivitate locală mică să nu poată angaja specialiști, deoarece nu întrunește volum suficient de muncă pentru a-i ține ocupați. Mai mult, colectivitățile mai mari pot să atragă mai bine personal administrativ și, astfel, să îmbunătățească nivelurile de servicii sau să-și asume responsabilitățile evitate anterior.

Fuzionarea, atât a colectivităților intermediare, cât și a celor locale, se dovedește a fi, în mod cert, o necesitate evidentă. În același timp, constatăm că practic este dificil de a identifica anumite criterii obiective în baza cărora putem determina configurarea și numărul optim al colectivităților teritoriale de ambele niveluri. De fapt, problema nu constă atât în stabilirea unui anumit număr de colectivități teritoriale (mai multe sau mai puține), ci în edificarea structurii teritoriale funcționale de exercitare a puterii publice locale la ambele niveluri, capabile să corespundă necesității interne de construcție al unui stat bine dimensionat, suplu și performant, care să ofere servicii de calitate cetățenilor.

Organizarea teritorială a puterii publice nu poate fi abordată în afara problemei nivelurilor de exercitare a puterii publice. Este evident faptul că stabilirea nivelurilor de administrare trebuie realizată în strânsă dependență de particularitățile individuale ale fiecărui stat. În condițiile social-politice existente în Republica Moldova, este mult mai rațional, dar nu și mai eficient, de a menține nivelul intermediar de exercitare a puterii publice locale. Acest model ar permite soluționarea

problemelor concrete de importanță locală anume la acel nivel la care sunt prezente resursele necesare, potențialul uman și organizațional. În același context, acest model ar permite asigurarea unui sistem optimal de interacțiune a autorităților publice locale și cu locuitorii, dar și cu organele puterii statale. În cadrul acestui model este posibil de a stabili unele principii și proceduri clare de delimitare a sferelor de competență și a responsabilităților dintre nivelurile puterii publice, crearea instrumentelor de control atât din partea cetățenilor, cât și a puterii statale, asigurarea unei eficiențe maxime în rezolvarea problemelor economice și sociale.

B. Cooperarea intercomunală. Pentru ca autoritățile publice locale să poată oferi serviciile solicitate de comunitățile locale pe deplin și în mod calitativ, trebuie să coopereze cu autoritățile locale similare. Depășirea frontierelor administrative, în încercarea de a identifica soluții eficiente la problemele existente, a fost una dintre cele mai importante schimbări care s-a produs la nivelul administrației publice locale. Procesul a fost facilitat și de sfârșitul monopolului statului asupra elaborării și implementării politicilor publice, cât și de implicarea sectoarelor privat și asociativ în soluționarea problemelor comunităților locale. Din această perspectivă, o soluție fezabilă, eficientă de diminuare a consecințelor fragmentării teritoriale, poate fi folosirea avantajelor pe care le oferă cooperarea intercomunală.

Cooperarea intercomunală este privită nu doar ca o soluție de depășire a problemelor legate de fragmentarea teritorială, dar și ca o alternativă la fuziunea colectivităților locale de dimensiuni mici. În același timp, cooperarea intercomunală nu trebuie să fie tratată neapărat ca o alternativă la fuzionarea colectivităților locale, ci mai degrabă ca un element al unui proces de modernizare al puterii locale. Fuzionarea colectivităților locale nu înseamnă neapărat renunțarea la cooperarea intercomunală, din contra, fuzionarea poate să ofere noi posibilități și abordări pentru cooperare, folosirea potențialului neutilizat în beneficiul populației locale. Cooperarea intercomunală poate fi realizată cu succes și atunci când este combinată cu o politică de consolidare a colectivităților locale.

Cooperarea intercomunală este una din modalitățile de a eficientiza administrarea afacerilor publice locale prin raționalizarea și eficientizarea activității autorităților puterii locale proxime. [61, p. 109-121]

C. Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale. Cooperarea transfrontalieră este un mecanism eficient de colaborare externă a colectivităților locale și reprezintă structuri teritoriale create în scopul intensificării cooperării transfrontaliere, pentru realizarea unui spațiu coerent de dezvoltare economică socială și culturală. Colaborarea transfrontalieră constă în formarea relațiilor directe între regiunile și colectivitățile locale aflate de o parte și de alta a frontierelor de stat, în virtutea competențelor autorităților locale, așa cum sunt definite în legislația națională.

Referitor la Republica Moldova, activitățile de cooperare transfrontalieră sunt desfășurate în baza unor acorduri, tratate și protocoale trilaterale și bilaterale încheiate între Republica Moldova, România și Ucraina, dar și a acordurilor bilaterale încheiate între autoritățile locale din Republica Moldova, Ucraina și România. Însă până în prezent, nu a fost adoptat un act normativ național care ar reglementa, în mod expres, relațiile transfrontaliere ale autorităților publice.

Grație avantajelor economice oferite de cooperarea transfrontalieră, participarea Republicii Moldova în cadrul euroregiunilor ar trebui să prezinte interes. Colectivitățile locale din România și Ucraina posedă un potențial economic mult mai mare în comparație cu raioanele din Republica Moldova. Totodată, interesul vădit al Republica Moldova în aprofundarea relațiilor de cooperare transfrontalieră a fost în permanență eclipsat de o pasivitate pronunțată atât la nivel central, cât și la cel local [9, p. 163-168].

Pentru raioanele implicate în cooperarea transfrontalieră, pornind de la potențialul socio-economic disponibil al euroregiunilor, pot fi identificate oportunități de cooperare de acest nivel în diverse domenii, precum: a) crearea unui spațiu informațional comun cu privire la potențialul economic și oportunitățile de afaceri în cadrul euroregiunilor; b) constituirea unor structuri comune privind facilitarea cooperării economice, coordonarea certificării mărfurilor, dezvoltarea piețelor de desfacere a titlurilor de produse cerute, valorificarea și dezvoltarea potențialului economic; c) dezvoltarea infrastructurii care să asigure facilitarea trecerii frontierelor și accesul la comunicațiile de transport internațional auto, feroviar, fluvial și maritim; d) elaborarea unei strategii comune de dezvoltare a turismului folosind potențialul turistic al euroregiunilor; e) dezvoltarea cooperării în domeniul cercetare-dezvoltare, a relațiilor de colaborare dintre instituțiile de învățământ, inclusiv cele superioare, intensificarea schimbului de studenți și cadre didactice din euroregiuni; f) crearea centrelor comune de instruire, recalificare și angajare a forței de muncă, organizarea schimbului de informații în cadrul euroregiunilor; g) organizarea unor festivaluri, expoziții, târguri culturale și competiții sportive regionale; h) coordonarea programelor de protecție a mediului, realizarea în comun a proiectelor și monitorizarea în comun a factorilor de poluare din regiuni. [16, p. 540]

Pentru realizarea cu succes a reformei organizării teritoriale a puterii locale este necesar de a fundamenta în plan teoretic principiile, obiectivele și condițiile înlăptuirii reformei preconizate. Nu mai puțin important se dovedește a fi anticiparea, având în vedere particularitățile naționale de dezvoltare a democrației locale, a potențialelor obstacole în calea realizării cu rezultate favorabile a reformei. Aceste probleme au fost examinate în subcapitolul doi, intitulat **Condițiile realizării reformei organizării teritoriale a puterii locale**.

Practica vieții sociale a demonstrat că organizarea teritorială eficientă a puterii publice locale are o contribuție esențială la dezvoltarea statului contemporan și trebuie realizată în perspectiva

dezvoltării de ansamblu a societății, a sarcinilor și atribuțiilor ce vor reveni sistemului autorităților publice în viitor. Potrivit opiniei noastre, reforma organizării teritoriale a puterii locale ar trebui să se concentreze asupra următoarelor obiective principale:

a) crearea unor colectivități locale de ambele niveluri viabile, capabile să îndeplinească într-un mod eficient și cu resurse minime funcțiile de autoadministrare și de furnizare a serviciilor în funcție de nevoile și interesele populației locale;

b) aprofundarea procesului de descentralizare a puterii publice, sporirea rolului și a influenței autorităților puterii locale în administrarea afacerilor publice, diversificarea eficace a mijloacelor de acțiune privind protecția intereselor populației;

c) concentrarea resurselor materiale și financiare pentru exercitarea rațională și eficientă a funcțiilor puterii locale, reducerea graduală a subvențiilor, fortificarea capacității de autofinanțare a colectivităților locale;

d) fortificarea capacității colectivităților locale de gestionare a taxelor și a impozitelor locale, stabilirea cuantumului în limite prevăzute de lege, acumularea resurselor financiare proporționale cu responsabilitățile și funcțiile atribuite;

e) constituirea unor colectivități locale cu capacități reale de asigurare a dezvoltării locale în conformitate cu interesele populației, formarea unui mediu propice pentru atragerea de investiții, schimbarea structurii economice și intensificarea activității antreprenoriale;

f) promovarea consolidării colectivităților locale care întrunesc conexiuni culturale, istorice și a căror populație este implicată în activități economice comune, oferirea oportunităților pentru autoritățile locale de a planifica și a pune în aplicare proiecte comune de dezvoltare a infrastructurii reciproc avantajoase;

g) respectarea deplină a intereselor locuitorilor în activitatea autorităților publice locale ce țin de satisfacerea necesităților sale vitale și în menținerea particularităților vieții locale;

h) asigurarea participării locuitorilor în administrarea treburilor publice locale, implicând potențialul lor creativ în dezvoltarea economică, socială și culturală a colectivităților locale;

i) sporirea capacității politicienilor locali de punere în aplicare a propriilor proiecte și de a acționa în interesul populației locale, creșterea responsabilității lor pentru îndeplinirea sarcinilor legal atribuite;

j) formarea unor colectivități locale viabile, capabile să-și constituie autorități publice locale deliberative și executive, să asigure continuitatea activității acestora și să îmbunătățească calitatea serviciilor publice furnizate populației;

k) formarea colectivităților locale capabile a fi parteneri egali în cooperarea transfrontalieră și în relațiile cu entități similare din alte state;

l) armonizarea eficientă a interesele autorităților publice locale și autorităților publice statale în materie de soluționare a problemelor de importanță locală și furnizarea unor servicii publice de înaltă calitate;

m) punerea în aplicare a principiului dezvoltării echitabile a colectivităților locale, reducerea decalajelor pe alocri mari de venit pe cap de locuitor, eliminarea cauzelor finanțării inechitabile a colectivităților locale;

n) acordarea colectivităților locale oportunității de gestionare a taxelor și a impozitelor locale și de a stabili mărimea lor în limitele admise de lege, prin încurajarea activității economice la nivel local și prin transmiterea terenurilor și proprietății statului în proprietatea colectivităților teritoriale intermediare și locale [15, p. 157-158].

Reforma organizării teritoriale a puterii publice locale poate fi realizată numai în cazul în care există o viziune de ansamblu clară privind viitorul societății, o pregătire minuțioasă, termeni reali de realizare și transparența procesului de realizare. Reforma în sine nu va schimba lucrurile, de aceea ea trebuie să fie încadrată într-un context general de reforme politice, economice, sociale. Pentru realizarea cu succes a reformei este importantă asigurarea prealabilă a interdependenței mai multor condiții, cum ar fi: a) pregătirea temeinică a reformei, b) ajustarea abordărilor conceptuale la realitățile de dezvoltare a societății democratice, c) elaborarea concepției reformei, d) estimarea realistă a costurilor reformei, e) luarea în considerare a implicațiilor sociale posibile ale reformei, f) elaborarea cadrului normativ al reformei, g) elaborarea strategiei de implementare a reformei, h) managementul eficient al realizării reformei, i) crearea unui sentiment de urgență în aplicarea reformei, j) convingerea populației de necesitatea reformei, k) implicarea autorităților publice locale în pregătirea și realizarea reformei, l) evitarea schimbărilor voluntariste, m) monitorizarea și evaluarea progresului reformei. Nu mai puțin important pentru implementarea reformei este identificarea potențialelor obstacole și anticiparea consecințelor negative.

În ultimă instanță, deciziile privind constituirea modelului optim al organizării teritoriale a puterii publice locale le adoptă oamenii politici. Dificultatea acestui exercițiu în cazul Republicii Moldova se rezumă la următoarele: conștientizează oare clasa politică actualitatea și necesitatea implementării unui model adecvat al organizării teritoriale a puterii locale? Pentru a ne forma o imagine veridică la acest subiect este util de a analiza conținutul dezbaterilor politice. Deoarece anul 2019 este un an electoral, este firesc ca dezbaterile temelor esențiale ale campaniei electorale să se contureze deja. Analizând temele majore ale confruntărilor politice de pe scena politică autohtonă, am constatat că opțiunile geostrategice ale Republicii Moldova continuă a fi în centrul atenției. Problemele organizării teritoriale a puterii locale și a consolidării democrației locale se regăsesc mai puțin în lista direcțiilor prioritare ale partidelor politice.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele obținute în urma cercetărilor științifice au contribuit la conturarea unei direcții noi de cercetare științifică, fundamentată pe o paradigmă inovatoare de investigare: organizarea teritorială a puterii locale.

Dat fiind că a fost stabilit cadrul conceptual de analiză a problemei, au fost fundamentate din punct de vedere teoretic noțiunile și sintagmele esențiale ale domeniului și au fost identificate soluțiile pentru depășirea situației create, explorarea acestei direcții de cercetare oferă fundamentul conceptual-teoretic și metodologic pentru soluționarea problemelor privind organizarea teritorială optimă a puterii locale în Republica Moldova și eficientizarea activității autorităților puterii locale.

Ideile expuse în lucrare reprezintă rezultatul activității de cercetare științifică a autorului. Acestea au fost materializate în 85 de publicații științifice, au fost prezentate la mai multe foruri științifice naționale și internaționale, au fost utilizate pentru fundamentarea mai multor decizii ale consiliului raional Cahul care au avut un impact pozitiv asupra dezvoltării raionului.

Rezultatele cercetării oferă posibilitatea de a justifica o serie de concluzii teoretice și practice privind reformarea sistemului actual de organizare teritorială a puterii locale:

1. În spațiul autohton de cercetare științifică problema organizării teritoriale a puterii locale nu a constituit obiectul unor investigații științifice pertinente. În elaborările științifice care, într-o mare parte, au supus analizei diferite aspecte ale reformei administrativ-teritoriale a predominat abordarea etatistă a fenomenului [62, p. 37-38; 10, p. 10-17].

2. Limitele abordării etatiste au favorizat perpetuarea organizării teritoriale a puterii locale caracteristică sistemelor centralizate de exercitare a puterii publice [82, p. 264-273].

3. Încercările de reformare a sistemului organizării teritoriale a puterii locale, fiind lipsite de viziune, nu au avut ca finalitate instituirea unui sistem optim și eficient, tendințele centralizatoare au favorizat procesele de stagnare la nivel local [14, p. 72-77].

4. Relațiile existente între nivelurile de exercitare a puterii publice și funcționalitatea sa sunt determinate de mecanismul ineficient de distribuire a responsabilităților între nivelurile puterii publice [8, p. 49-52].

5. Parcursul european al Republicii Moldova este irealizabil fără modernizarea organizării teritoriale a puterii locale, deoarece puterea publică locală, prin rolul pe care îl îndeplinește și prin mijloacele de acțiune disponibile poate impune societății direcțiile, ritmul și anumite standarde de dezvoltare [60, p. 41-42].

6. Modelele de organizare teritorială a puterii locale sunt impuse de condiții concrete istorice, politice, economice și sociale. În condițiile actuale din Republica Moldova soluțiile fezabile pentru diminuarea repercusiunilor fragmentării teritoriale și edificarea unui model judicios de organizare

teritorială a puterii locale sunt următoarele: a) consolidarea temperată a colectivităților locale de ambele niveluri, b) cooperarea intercomunală și c) cooperarea transfrontalieră [13, p. 52-70; 16, p. 501-542].

7. Reforma organizării teritoriale a puterii locale urmează să fie pusă în aplicare atunci când vor fi elaborate fundamentele sale conceptuale, bazate pe o anumită viziune, priorități strategice, valori democratice și standarde europene ale administrării eficiente [63, p. 87-89].

Constituirea în Republica Moldova a unui sistem eficient și competitiv de organizare teritorială a puterii locale presupune o reevaluare conceptuală privind puterea publică și valențele ei în statul democratic. În această ordine de idei, propunem următoarele **recomandări** :

Pentru Parlamentul Republicii Moldova:

a) privind definirea conceptuală a noțiunilor și sintagmelor:

1. Renunțarea la sintagma „organizarea administrativ-teritorială” în favoarea altei, sintagmei „organizarea teritorială a puterii publice”. Sintagma „organizarea administrativ-teritorială” a fost preluată din sistemul administrativ sovietic și reflectă situația în care puterea executivă exercitată prin organele administrative era predominantă, iar „divizarea” teritoriului în „unități administrativ-teritoriale” servea prioritar pentru amplasarea organelor administrative, de unde-i vine denumirea. În condițiile democratizării societății și a recunoașterii dreptului colectivităților teritoriale publice la autoadministrare, când autorități reprezentative și executive activează la nivelul subnațional de realizare a puterii publice, respectiva sintagmă trebuie înlocuită cu „organizarea teritorială a puterii publice”, care corespunde noilor realități sociale și reprezintă un sistem de relații între diferitele niveluri ale puterii publice.

2. Introducerea în textul constituțional a sintagmei „colectivitate locală”. Prin art. 110 nu se face distincție clară între localități și colectivități locale („unități administrativ-teritoriale”), fapt care induce confuzii în sistemul organizării teritoriale a puterii publice. Recomandăm să fie inclus în textul constituțional sintagma „colectivitate locală” (de ambele niveluri): județele (colectivități locale de nivelul II, în locul actualelor raioane) și comunele (colectivități locale de nivelul I), care pot fi rurale și urbane (orașe și municipii). Din aceste considerente propunem ca art. 110 al Constituției Republicii Moldova să fie redenumit și formulat după cum urmează:

„Organizarea teritorială a puterii publice subnaționale în Republica Moldova

(1) Sistemul organizării teritoriale a puterii publice subnaționale în Republica Moldova este alcătuit din județe, comune (rurale și urbane) și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. Comunele urbane pot fi orașe și municipii” [15, p. 176-177].

3. Amendarea textului constituțional și a cadrului legal, în sensul recunoașterii explicite a populației colectivităților locale în calitate de subiecți ai autonomiei locale.

b) privind delimitarea atribuțiilor între nivelurile de exercitare a puterii publice:

4. Asocierea reformei organizării teritoriale a puterii publice cu procesul de descentralizare. Transferul de atribuții trebuie să fie efectuat în conformitate cu posibilitățile materiale, financiare și umane ale fiecărui nivel al puterii publice.

5. Delimitarea clară a atribuțiilor între puterea statală și nivelurile puterii locale. La nivel intermediar și local, autoritățile publice statale trebuie să exercite doar funcții de semnificație națională sau funcții care nu le pot efectua autoritățile publice subnaționale. Responsabilitățile de nivel intermediar și de nivel local, în conformitate cu principiul subsidiarității, sunt plasate în sfera de competență a nivelului corespunzător al puterii locale [8, p. 48-51].

c) privind reformarea sistemului actual al organizării teritoriale a puterii publice locale:

6. Încadrarea reformei organizării teritoriale a puterii locale într-un context național general de reforme politico-juridice și social-economice în scopul maximizării finalităților.

7. Asocierea reformei organizării teritoriale a puterii locale cu reformarea mecanismului electoral local, pentru a scoate de sub influența forțelor politice constituirea autorităților publice locale de ambele niveluri. Pentru asigurarea unui grad mai înalt de legitimitate a puterii locale și a reprezentării corespunzătoare a intereselor populației locale în cadrul autorităților decizionale locale de ambele niveluri, propunem introducerea următorului model al realizării mecanismului electoral local: în comunele urbane și în comunele rurale alegerile se desfășoară în circumscripții uninominale, iar la nivel intermediar – în baza sistemului mixt. Astfel, 50% din consilieri vor fi aleși în cadrul circumscripțiilor uninominale, iar 50% – potrivit sistemului proporțional [16, p. 557].

8. Obiectivul final al reformei organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova trebuie să fie formarea unor colectivități locale și intermediare viabile, cu suficiente prerogative și resurse, care pot să asigure stabilitatea și uniformitatea standardelor de calitate a vieții populației. În acest scop se impune asigurarea corespunderii optime a sarcinilor și capacităților colectivităților locale de ambele niveluri, în conformitate cu necesitățile lor și a unui echilibru al repartizării responsabilităților între nivelurile de exercitare a puterii publice [15, p. 156-165].

d) privind modelul optim al organizării teritoriale a puterii locale:

9. Asigurarea echilibrului optim între interesele statului și ale populației locale în stabilirea dimensiunilor colectivităților locale și intermediare. Pentru realizarea acestui scop este necesar de a lua în calcul o serie de factori, cum ar fi: activitatea economică, densitatea populației, activitatea autorităților puterii locale, dezvoltarea industriei, a infrastructurii, comerțului, finanțelor, științei, care, la rândul lor, vor determina raportul dintre locul de muncă și reședință.

10. Crearea cadrului legal favorabil stimulării cooperării intercomunale în scopul dezvoltării

unor servicii și utilități publice. Necesitatea implementării și amplificării mecanismelor de punere în aplicare a cooperării intercomunale în sistemul de autoadministrare locală este determinată de fragmentarea colectivităților locale, dezechilibrul semnificativ între colectivitățile locale urbane și colectivitățile rurale, capacitatea lor administrativă slabă, în special a celor rurale, care reprezintă cea mai mare parte.

11. Elaborarea cadrului legal favorabil stimulării cooperării transfrontaliere a colectivităților locale.

12. Pentru depășirea fragmentării teritoriale a Republicii Moldova, propunem următorul algoritm:

- menținerea organizării puterii publice locale pe două niveluri;
- reducerea semnificativă a numărului colectivităților locale de nivelul II;
- consolidarea temperată a colectivităților locale de nivelul I pe calea fuzionării voluntare;
- crearea condițiilor pentru amplificarea și extinderea cooperării intercomunale;
- crearea condițiilor pentru aprofundarea cooperării transfrontaliere;
- redefinirea construcției regionale prin crearea a trei regiuni de dezvoltare viabile (Nord, Centru, Sud), comparabile, după numărul populației și a resurselor disponibile, în concordanță cu rigorile NUTS [16, p. 558-560].

Pentru Guvernul Republicii Moldova:

1. Elaborarea unei viziuni fundamentate științific, administrativ, economic și social cu privire la procesul de reformă al organizării teritoriale a puterii publice;
2. Monitorizarea principiilor bunei guvernări la nivelul serviciilor deconcentrate.
3. Promovarea dialogului și viziunii intersectoriale în dezvoltarea de politici publice corelate cu potențialul și necesitățile colectivităților locale.

Pentru autoritățile publice locale:

1. Consolidarea voluntară a colectivităților locale în scopul consolidării bazei materiale și a resurselor disponibile pentru a realiza cu succes a competenței atribuite.
2. Diversificarea mijloacelor de implicare a populației locale în procesul decizional cu scopul legitimării deciziilor adoptate.
3. Valorificarea oportunităților oferite de cooperarea transfrontalieră, participarea în proiecte finanțate de Uniunea Europeană și de alți parteneri de dezvoltare ai Republicii Moldova.
4. Amplificarea cooperării intercomunale în scopul diversificării gamei serviciilor publice oferite populației, urmărindu-se calitatea și diversificarea lor.
5. Gestionarea eficientă a patrimoniului public disponibil, identificarea și luarea în gestiune a patrimoniului aflat în perimetrul teritorial al colectivităților locale.

Finalitatea reformei organizării teritoriale a puterii locale trebuie să contribuie substanțial la soluționarea următoarelor probleme:

a) să dezvolte și să pună în aplicare un mecanism uniform de realizare a autonomiei locale, ținându-se cont de tradițiile locale, istorice și de alte particularități semnificative ale colectivităților locale din Republica Moldova;

b) să stabilească dimensiunile teritoriale ale colectivităților locale de ambele niveluri, evitând fragmentarea lor teritorială;

c) să asigure funcționarea eficientă a autorităților puterii locale;

d) să favorizeze implicarea populației locale în viața publică și administrarea treburilor publice la nivel local;

e) să reducă efectiv, per ansamblu, aparatul administrativ al autorităților puterii locale;

f) să delimiteze foarte clar sferile de responsabilitate a autorităților în cadrul fiecărui nivel de realizare a puterii publice;

g) să asigure realizarea cooperării intercomunale în vederea soluționării problemelor comune ale colectivităților teritoriale subnaționale;

h) să asigure dreptul de a alege și de a fi ales al cetățenilor în cadrul autorităților deliberative ale puterii locale, dreptul de a controla activitatea autorităților puterii locale de ambele niveluri;

i) să implementeze un mecanism fezabil de evaluare a activității autorităților puterii locale de ambele niveluri [15, p. 179-180].

Prin cercetarea efectuată nu pretindem de a fi pus punctul final într-o dispută științifică. Prin datele și argumentele prezentate am configurat reperele conceptuale ale unui sistem de organizare teritorială a puterii publice locale, construit pe fundamentul teoretic al pluralității colectivităților teritoriale locale și democrației locale. Rezultatele obținute sunt un punct de plecare pentru viitoare demersuri de cercetare circumscrise următoarelor direcții:

a) relația dintre dimensiunea teritorială și eficiența activității autorităților puterii locale,

b) efectele organizării teritoriale a puterii locale asupra funcționării democrației locale,

c) exercitarea eficientă a puterii locale sub presiunea factorilor demografici.

BIBLIOGRAFIE:

A. Bibliografie în limba română:

1. Apostol D. Probleme actuale ale descentralizării administrative. În: Studii de drept românesc, nr. 3-4, 1991(I), p. 141-148; nr. 1, 1993 (II), p. 43-50; nr. 2, 1993(III), p. 103-114.
2. Apostol-Tofan D. Drept administrativ. Ed. A 2-a, rev. Vol. 1. București: Editura C.H.Beck, 2008. 369 p.
3. Carp R. Descentralizarea – cadrul normativ și limitele constituționale. În: Revista de Drept Public, nr. 2, 2014, p. 109-121.
4. Castrașan T. Avantaje și dezavantaje ale reorganizării administrativ-teritoriale în Republica Moldova în contextul descentralizării. În: Administrarea Publică, nr. 3, 2012, p. 14-18.
5. Ciolan L. Dincolo de discipline. Ghid pentru învățarea integrată/crosscurriculară. București: Humanitas Educațional, 2003. 80 p.
6. Cornea S. Colectivitatea teritorială locală: repere pentru definirea unui concept. În: Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul. Seria Științe Sociale. Nr. 1, 2015, p. 4-30.
7. Cornea S. Contextul administrativ și politic al descentralizării în Republica Moldova. În: Buletinul Științific al Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul. Seria Științe Sociale. Nr. 1 (3), 2016, p. 4-14.
8. Cornea S. Cooperarea autorităților locale cu cele statale – condiție sine qua non a funcționării eficiente a puterii publice în stat. În: Moldoscopie (Probleme de analiză politică), nr. 4, 2017, p. 45-52.
9. Cornea S. Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale din Republica Moldova: între oportunități și șanse nerealizate. În: Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри”, Одеса: ОНМУ, 2017, с.163-168.
10. Cornea S. Definirea noțiunii putere publică: abordări autohtone. În: Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior: Conf. șt.-practică intern., 5 iun. 2015. Vol. I. Cahul: Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu”, 2015, p. 10-17.
11. Cornea S. Descentralizarea – mecanism de realocare a autorității între nivelurile puterii publice. În: Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice (Partea I), nr. 2, 2016, p. 56-71.
12. Cornea S. Descentralizarea puterii publice în Republica Moldova: sub ce formă(e)? În: Moldoscopie (Probleme de analiză politică), nr. 3, 2016, p. 19-32.
13. Cornea S. Dimensiunea teritorială a puterii publice locale din Republica Moldova: posibile soluții de atenuare a efectelor fragmentării teritoriale. În: Revista de filosofie, sociologie și științe politice. 2017, nr.3. p. 52-70 (Partea I).
14. Cornea S. Evoluția delimitării teritorial-administrative a Republicii Moldova: de la centralizare la recentralizare. În: Administrația statului Republica Moldova la 20 de ani de independență: Materiale ale sesiunii de comunic. șt., 29-30 oct., 2011. Chișinău: S. n., 2012, p. 71-78.
15. Cornea S. Fundamentele conceptuale ale reformării organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova. Cahul: US „B.P. Hasdeu” din Cahul, 2018. 250 p.
16. Cornea S. Organizarea teritorială a puterii locale din Republica Moldova: concept, mecanisme, soluții. București - Brăila: Editura Academiei Române - Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, 2017. 614 p.
17. Cornea S. Regimul juridic al delimitării teritoriilor colectivităților locale. În: Administrarea publică, nr. 4, 2006, p. 22-31.
18. Cornea S. Relația „suveranitatea poporului – puterea publică”: cazul Republicii Moldova. În: Studii alese de drept și științe administrative. București: Pro Universitaria, 2017, p. 55-63.
19. Cornea S., Cornea V. Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice, 12-13 mai 2011, V. I. Cahul: USC, 2011, p. 234-242.
20. Cușnir V., Stratan A. Reforma administrativ-teritorială în Republica Moldova: De la

- constrângeri la prerogative. <http://agora.md/analize/103/reforma-administrativ-teritoriala-in-republica-moldova-de-la-constrangeri-la-prerogative> (accesat la 17.10.2017).
21. Descentralizarea: elementele unui model/ Resp. de ed.: V. Popa. Chișinău: TISH, 2006. 119 p.
 22. Gorobievski Sv. Aspecte metodologice de soluționare a problemelor teritoriale de către administrația publică locală. În: *Economica*, nr. 3(67), 2009, p. 12-25.
 23. Juc V., Patlis L. Fenomenul devoluției: repere teoretico-metodologice de investigație. În: *Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice*, nr. 3, 2012, p. 98-113.
 24. Jude I. Paradigmele și mecanismele puterii. *Kratologia – o posibilă știință despre putere*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2003. 480 p.
 25. Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nr. 191 din 12.11.1998. Publicată în: *Monitorul Oficial*, nr. 116-118/705 din 30.12.1998.
 26. Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nr. 764-XV din 27.12.2001. Publicată în: *Monitorul Oficial*, nr. 16/53 din 29.01.2002.
 27. Mihalache F., Croitoru A. Organizarea teritorială a spațiului rural în contextul reformei administrative. În: *Revista Transilvană de Științe Administrative*, 2014, nr. 2 (35), p. 53-70.
 28. Moșneaga V., Mironova Sv., Bucataru Ig. Dimensiuni teoretice ale relațiilor dintre autoritățile centrale și regionale ale statului. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*, nr. 1(60), 2013, p. 24-34.
 29. Moșneaga V., Tanasă R., Palihovici S. Reforma serviciului public în contextul relațiilor politico-administrative. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*, nr. 2, 2007, p. 16-27.
 30. Pollitt Cr., Bouckaert G. *Reforma managementului public*. Ch.: Ed. Epigraf, 2004. 336 p.
 31. Popa V. Cadrul legal al administrației publice locale în Republica Moldova. În: *Cartea Albă. Situația autonomiei locale în Republica Moldova*. Chișinău, Ed.: Cartier, 2000, p. 5-22.
 32. Popa V. *Drept public*. Chișinău: AAP, 1998. 462 p.
 33. Popa V. Regândirea procesului de reformă al administrației publice locale în Moldova prin politici publice și acțiuni participative. Chișinău: TISH, 2003. 27 p.
 34. Popovici A. Consolidarea capacității instituționale a administrației publice locale în condițiile descentralizării administrative. În: *Administrarea Publică*, nr. 3, 2015, p. 11-20.
 35. Popovici A., Plop N. Descentralizarea și sistemul administrației publice în Republica Moldova. În: *Materiale ale Conferinței internaționale științifico-practice Teoria și practica administrării publice*. Chișinău: AAP, 2014, p. 25-27.
 36. *Populația Republicii Moldova pe vârste și sexe, în profil teritorial la 1 ianuarie 2010*. Chișinău: BNS, 2010. 118 p.
 37. Profiroiu A., Profiroiu M., Pradeilles A.A. Considerații privind procesul de descentralizare în România. În: *Administrație și Management Public*, nr. 7, 2006, p. 32-37.
 38. Profiroiu M. Descentralizarea în România. În: *Administrație și Management Public*, nr.3, 2004, p. 5-9.
 39. Prohnițchi V. Reorganizarea administrativ-teritorială: o componentă esențială a unei descentralizări de succes în Republica Moldova. În: *Guvernare și democrație*, nr.1, 2011, p. 41-48.
 40. Rotaru M. Organizarea administrativă a teritoriului – element de bază al descentralizării administrative. În: *Revista Națională de Drept din Republica Moldova*, nr.1, 2012. p. 55-59.
 41. Saca V. Modernizarea sociopolitică și valorificarea procesului democratic. Cazul Republicii Moldova. În: *Teoria și practica administrării publice: Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională*, 20 mai 2016. Chișinău: AAP, 2016, p. 125-128.
 42. Saca V. Republica Moldova între dimensiunile schimbării și modernizării politice. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*, nr. 2(73), 2016, p. 134-153.
 43. Saca V. Semnificații analitice ale tranzițiilor și transformărilor politice actuale. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*, nr. 4(75), 2016, p. 108-122.
 44. Saca V., Moisei C. Influența structurii administrativ-teritoriale asupra consolidării capacităților

- administrațiilor publice locale. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*, nr.1, 2014, p. 44-52.
45. Sîmboteanu A. Interconexiuni teoretico-metodologice și aplicative în evoluția reformei administrației publice din Republica Moldova. În: *Administrarea Publică*, nr. 2, 2015, p. 11-23.
 46. Sîmboteanu A. Probleme ale organizării teritoriului în procesul de instituționalizare și evoluție statală a Moldovei. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*, Partea XLIII. Chișinău, 2008, p. 5-22.
 47. Sîmboteanu A. *Reforma Administrației Publice în Republica Moldova*. Chișinău: Museum, 2001. 174 p.
 48. Sîmboteanu A. Retrospectivele evoluției și controversele reformei administrativ-teritoriale în R. Moldova. http://www.aap.gov.md/sites/default/files/AAP-Forum-1_Simboteanu-Aurel-1_0.pdf (accesat la 17.04.2018).
 49. Stratan Al. Cuantificarea efectelor reformei administrativ-teritoriale. În: *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă „Akademos”*, nr. 3 (38), 2015, p. 88-91.
 50. *Strategia Europeană a Republicii Moldova*. Chișinău, 2005. 70 p.
 51. Șaptefrați T. Eficiența administrației publice: criterii de apreciere și factori de influență. În: *Administrarea Publică*, nr. 1 (65), 2010, p. 23-30.
 52. Șaptefrați T. Centralizare și descentralizare în administrația publică. În: *Teoria și practica administrării publice: Materiale ale Conf. șt.-practice cu participare internațională*, 22 mai, 2012. Chișinău: AAP, 2012, p. 6-8.
 53. Tăbîrță V. Reforma administrativ-teritorială în Republica Moldova: între centralism și descentralizare. În: *Moldoscopie (Probleme de analiză politică)*, nr. 1 (24), 2004, p. 47-56.
 54. Weber M. *Etica protestantă și spiritul capitalismului*. București: Humanitas, 2003. 297 p.

B. Bibliografie în limba engleză:

55. Bilouseac I., Zaharia P. The distinction between decentralization and deconcentration of public services. In: *The Annals of The „Ștefan cel Mare” University of Suceava. Fascicle of The Faculty of Economics and Public Administration*, Vol. 9, No. 2(10), 2009, p. 315-320;
56. Bish R. Local Government Amalgamations. Discredited Nineteenth Century Ideals Alive in the Twenty First. In: *C.D. Howe Institute Commentary*, 2001, March, No. 150. 35 p.
57. Bulpitt J. *Territory and Power in the United Kingdom: an interpretation*. Manchester: Manchester University Press, 1983. 212 p.
58. Carp R., Sienerth A.K. Decentralization in Romania: A Constant Failed Reform Under Scrutiny from the Constitutional Limits Perspective. In: *Jurisprudence*. 2014, 21(4), p. 1208–1232.
59. Cheema G.S., Rondinelli D.A. From Government Decentralization to Decentralized Governance. In: *Decentralizing Governance: Emerging Concepts and Practices*. Washington: Brookings Institution Press, 2007, p. 1-20.
60. Cornea S. Implementation of the provisions of Moldova-EU Association Agreement under the existing territorial-administrative delimitation: a (im) possible mission? În: *Teoria și practica administrării publice: materiale ale conferinței științifico-practice cu participare internațională*, 22 mai 2015. Chișinău: Academia de Administrare Publică, 2015, p. 39-42.
61. Cornea S. Inter-Municipal Cooperation – An Alternative Solution for The Amalgamation Projects? In: *Journal of Danubian Studies and Research*, Vol 7, No 1 (2017), p. 109-121.
62. Cornea S. The territorial organization of public power: the shaping of an academic field. In: *Cross-Border Journal of International Studies*, 2016, nr. 1, p. 37-38.
63. Cornea S. The territorial-administrative division of the Republic of Moldova: between the Soviet past and European aspirations. In: *International conference „Exploration, Education and Progress in the Third Millennium”*. Galați, 23 – 24 of April, 2010. Vol. II, No.2. Galați: Editura Universității „Dunărea de Jos”, 2010, p. 87-99.

64. Dahl R. The Concept of Power. In: Behavioral Science, 2:3 (1957: July), p. 201-215.
65. Dahl R., Tuftes Ed. Size and Democracy. Stanford: Stanford University Press, 1973. 148 p.
66. Horga I. The Unaccomplished Decentralisation or Formal Decentralisation in the EUMS from Central and Eastern Europe. În: Analele Universității din Oradea. Seria: Relații Internaționale și Studii Europene. Tom VI. Oradea: Editura Universității din Oradea, 2014, p. 7-20.
67. Moșneaga V., Tăbîrță V. The Territorial-Administrative Reform in Moldova: How Different Political Interests and Groups Influence Public Policies. <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan018505.pdf> (accesat la 29.01.2017).
68. Nemes J. Decentralization reforms and their relations to local democracy and efficiency: CEE lessons. In: Uprava, no 3, 2007, p. 7-40.
69. Nemes J., Matějová L. Decentralisation and quality of governance: selected issues from the Czech and Slovak Republic // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка . 2014. №155, с. 26-34.
70. Patlis L. Assymetrical devolution: what does it mean? In: History and Politics, 2013, Anul VI, nr. 1(11), p. 106-114.
71. Prud'homme R. The Dangers of Decentralization. In: The World Bank Research Observer, vol. 10, no. 2, 1995, p. 201-226.
72. Rondinelli D. A. Overview of Decentralization in Developing Countries. Washington. D.C., 1986. http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNABL967.pdf (accesat 28.02.2016).
73. Rondinelli D. A. What is Decentralization? In: Decentralization Briefing Notes, WBI Working Papers, 1999. <http://www.frp2.org/english/Portals/0/Library/InterGovernmental/What%20is%20Decentralization.pdf> (accesat la 02.04.2016).
74. Rondinelli D. A., McCullough J.S., Johnson R.W. Analysing Decentralization Policies in Developing Countries: A Political-Economy Framework. In: Development and Change, Vol. 20, N°1, 1989, p. 57-87.
75. Rondinelli D. A., Nellis J.R., Cheema Sh.G. Decentralization in Developing Countries: A Review of Recent Experience. Washington, D.C.: World Bank, Staff Working Paper No. 581, 1984. 110 p.
76. Swianiewicz P. Territorial Fragmentation As a Problem, Consolidation As a Solution? In: Territorial Consolidation Reforms in Europe. Budapest: OSI/LGI, 2010, p. 1-23.
77. Swianiewicz P. Demanded but Difficult: Intermunicipal Cooperation in Central and Eastern Europe. In: Working Together. Intermunicipal Cooperation in Five Central European Countries. Ed. By P. Swianiewicz. Budapest: Open Society Foundations, 2011, p. 1-18.
78. Swianiewicz P. Is There a Third Way Between Small yet Ineffective and Big yet Less Democratic? Comparative Conclusions and Lessons Learned. In: Consolidation or fragmentation. Budapest: OSI/LGI, 2002, p. 294-325.
79. Swianiewicz P. Size of Local Government, Local Democracy and Efficiency in Delivery of Local Services – International Context and Theoretical Framework. In: Consolidation or Fragmentation? The Size of Local Governments in Central and Eastern Europe. Ed. By P. Swianiewicz. Budapest: OSI/LGI, 2002, p. 1-30.
80. Șaptefrați T. The Evaluation of the Process of Decentralization in Moldova: Achievements and Challenges. In: Analele Universității din București. Seria Științe Politice, 2016, vol. XVIII, nr. 2, p. 33-42.
81. Weber M. Economy and Society. An Outline of Interpretive Sociology. Berkeley: University of California Press, 1978. 1640 p.

C. Bibliografie în limbile rusă și ucraineană:

82. Cornea S. Последствия советской модели территориальной организации местной власти в Республике Молдова: до каких пор? (The Consequences of the Soviet Model of the Territorial Organization of Local Authorities in the Republic of Moldova: Until When?) In: Journal of Danubian Studies and Research, Vol 5, No 1, 2015, p. 264-273.

83. Батанов А.В. Некоторые теоретические проблемы и современная конституционная регламентация прав территориальных коллективов и муниципальной власти в Украине и Республике Молдова // Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. Випуск 22. Одеса: „Юридична література”, 2004, с. 213-224
84. Батанов А.В. Муниципальная власть: понятийная и функциональная характеристика // Политика и общество, 2007, №4, с. 17-26.
85. Батанов А.В. Муніципальна реформа в Україні з позиції доктрини сучасного муніципалізму // Часопис Київського університету права, №2, 2013, с. 89-93.
86. Ганущак Ю.І. Територіальна організація влади. Стан та напрямки змін. Київ: Легальний статус, 2012. 348 с.
87. Ледаев В.Г. Власть: концептуальный анализ. Москва: РОССПЭН, 2001. 384 с.
88. Ледаев В.Г. Социология власти. Теория и опыт эмпирического исследования власти в городских сообществах. Москва: НИУ ВШЭ, 2012. 472 с.
89. Малиновський В. Я. «Державне управління» чи «публічне управління»? // Координати управління: зб. наук. пр. / за ред. Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: «Місто НВ», 2012, Вип. 3, с. 66–71.
90. Малиновський В. Я. Територіальна організація влади України: концептуальні засади трансформації: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 448 с.
91. Некрасов С.И. Неправовые факторы в территориальной организации публичной власти // Государственная власть и местное самоуправление, № 2, 2014, с.7-12.
92. Некрасов С.И. Территориальная организация публичной власти: понятие и сущностная характеристика // Конституционное и муниципальное право, 2013, № 1, с. 21-24.
93. Тимофеев Н. С. О некоторых идейных и научно-теоретических аспектах формирования предметов местного самоуправления // Конституционное и муниципально право, № 10, 2007, с. 29-34.
94. Тимофеев Н. С. Территориальные пределы местного самоуправления в Российской Федерации. Москва: Издательство Московского университета, 2007. 128 с.
95. Халипов В.Ф. Власть: Кратологический словарь. Москва: Республика, 1997. 431 с.
96. Халипов В.Ф. Власть. Основы кратологии. Москва: Луч, 1995. 304 с.
97. Халипов В.Ф. Кратология – наука о власти. Концепция. М.: Экономика, 2002. 367 р.
98. Чиркин В.Е. О публичной власти (Постановка проблемы) // Государство и право, № 10, 2003, с. 8-15.
99. Чиркин В.Е. Основы сравнительного государственоведения. Москва: Издательский дом „Артикул”, 1997. 352 с. Чиркин В.Е. Современная концепция публичной власти. In: Russian journal of legal studies, nr. 2 (3), 2015, p. 73-81.
100. Чиркин В.Е. Публичная власть в современном обществе // Журнал российского права, 2009, № 7, с. 3-13.
101. Чиркин В.Е. Публично-правовое образование. Москва: Норма: ИНФРА-М, 2011. 335 р.
102. Чиркин В.Е. Система государственного и муниципального управления. Москва: Юрист, 2008. 432 р.

LISTA
lucrărilor științifice și metodico-didactice ale doctorului în științe politice,
conferențiarului universitar Cornea Sergiu

1. Monografii :

- 1.1. Cornea Sergiu. Fundamentele conceptuale ale reformării organizării teritoriale a puterii locale în Republica Moldova. Cahul: US „B.P. Hasdeu” din Cahul, 2018. 250 p. 16 c.a.
- 1.2. Cornea Sergiu. Organizarea teritorială a puterii locale în Republica Moldova: concept, mecanisme, soluții. București: Editura Academiei Române; Brăila: Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, 2017. 614 p. 35 c.a.
- 1.3. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Autoadministrarea colectivităților locale: aspecte teoretico-practice. Cahul: USC, 2010. 350 p. 16 c.a.
- 1.4. Cornea Sergiu. Organizarea administrativă a Basarabiei (1812 - 1917). Cahul: USC, 2003. 143 p. 8 c.a.

2. Articole în reviste de circulație internațională:

- 2.1. Cornea Sergiu The Necessity of Reforming the Territorial Organisation of the Local Public Power in the Republic of Moldova: Demographic Arguments. In: Public Administration & Regional Studies, No. 1 (19), 2017, p. 31-46. 0,8 c.a.
- 2.2. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. The institutional isomorphism of the Regional Bureaus for Cross-border Cooperation in Romania. In: Cross-Border Journal of International Studies, nr.1 (2), 2017, p. 21-34. 0,8 c.a.
- 2.3. Cornea Sergiu. Inter-Municipal Cooperation – An Alternative Solution for The Amalgamation Projects? In: Journal of Danubian Studies and Research, Vol 7, No 1 (2017), p. 109-121. 0,5 c.a.
- 2.4. Cornea Sergiu. The territorial organization of public power: the shaping of an academic field. In: Cross-Border Journal of International Studies, 2016, nr.1, p. 39-48. 0,6 c.a.
- 2.5. Cornea Sergiu. Instituția autonomiei locale în constituțiile țărilor comunității statelor independente (CSI): o analiză comparată. În: Revista Transilvană de Științe Administrative, nr.18 (38), 2016, p.3-19. 1,3 c.a.
- 2.6. Cornea Sergiu. Последствия советской модели территориальной организации местной власти в Республике Молдова: до каких пор? In: Journal of Danubian Studies and Research, Vol 5, No 1 (2015), p.264-273. 0,6 c.a.
- 2.7. Cornea Sergiu. Административно – территориальное устройство Болгарии и ее уроки для Молдовы. In: Journal of Danubian Studies and Research, 2014, Vol 4, nr. 2, p.7-15. 0,4 c.a.
- 2.8. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Realities and Consequences of the Territorial Autonomy based on Ethnic Criteria: the Case of Gagauzia, the Republic of Moldova. In: Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane. Vol.27. Cluj-Napoca: LIMES & Argonaut, 2014, p.34-49.
- 2.9. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Public-private partnership: between legal requirements and the real needs. In: Juridical Tribune, Volume 2, Issue 2, December 2012 p.187-199. 1c.a.
- 2.10. Cornea Sergiu. Les politiques administratives spécifiques appliquées par le tsarisme en Bessarabie: L’administration spéciale de la ville Ismail. In: Journal of Danubian Studies and Research, Vol 2, nr. 2, 2012, p.31-44. 0,7 c.a.
- 2.11. Cornea Sergiu. The Tsarist administration in Bessarabia: the preferential administrative regime to rule over the Transdanubian settlers (1818-1828). In: Journal of Danubian Studies and Rerearch. Vol.1, No.1, 2011, pp.63-71. 0, 4 c.a.
- 2.12. Cornea Sergiu. Considerations concerning the functionality of Basarabia’s provisional administrative system during the first years of Russian domination (1812-1816). In: Analele Universității „Dunărea de Jos” Galați, Seria 19, Istorie, tom VII, 2008, p. 97-116. 1,1 c.a.

3. Articole publicate în reviste naționale cu recenzenti:

- 3.1. Cornea S. Dimensiunea teritorială a puterii publice locale din Republica Moldova: posibile soluții de atenuare a efectelor fragmentării teritoriale. În: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe politice. 2017, nr.3. p.52-70. (Partea I). 1.0.c.a.; Revista de Filosofie, Sociologie și Științe politice, 2018, nr.1. p.63-82. (Partea II). 2,5 c.a.
- 3.2. Cornea Sergiu. Cooperarea autorităților locale cu cele statale – condiție sine qua non a funcționării eficiente a puterii publice în stat. În: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică), nr.4 (LXXIX), 2017, p.45-52. 0,6 c.a.
- 3.3. Cornea Sergiu. Descentralizarea – mecanism de realocare a autorității între nivelurile puterii publice. În: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice, nr.2, 2016, p.56-71. (Partea I), nr.3, 2016, p.81-90. (Partea II). 2,3 c.a.
- 3.4. Cornea Sergiu. Descentralizarea puterii publice în Republica Moldova: sub ce formă(e)!. În: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică), nr.3 (LXXIV), 2016, p.19-32. 1,1 c.a.
- 3.5. Cornea Sergiu. Este necesară o reformă teritorial-administrativă în Republica Moldova? În: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). Vol. LXVI.-Chișinău, 2014, p.57-75.
- 3.6. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Implementarea prevederilor Cartei europene a autonomiei locale în Republica Moldova. În: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). Vol. LXI.-Chișinău, 2013, p.57-75. 1,2 c.a.
- 3.7. Cornea Sergiu. Asigurarea transparenței decizionale în administrația publică locală. În: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). Nr.4 (XLVII). Chișinău, 2009, p.34-47. 0,8 c.a.
- 3.8. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Caracteristici instituționale ale administrației publice locale din Republica Moldova. În: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). Nr.4 (XLIII). Chișinău, 2008, p.47-66.
- 3.9. Cornea Sergiu. Respectarea drepturilor cetățenilor la informație în activitatea autorităților administrației publice. În: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”, Chișinău. 2006, Vol. II, p.81-83. 0,35 c.a.

4. Articole publicate în alte reviste:

- 4.1. Cornea Sergiu. Precizări terminologice privind noțiunile esențiale ale organizării teritoriale a puterii publice. În: Administrarea Publică, nr.4, 2016, p.22-30. 0,8 c.a.
- 4.2. Cornea Sergiu. Rolul descentralizării în aprofundarea proceselor de democratizare a statului postsovietic. În: Buletinul Științific al Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul. Seria Științe Sociale, nr. 2 (4), 2016, p.34-40. 0,5 c.a.
- 4.3. Cornea Sergiu. Contextul administrativ și politic al descentralizării în Republica Moldova. În: Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul. Seria Științe Sociale. Nr. 1 (3), 2016, p.4-14. 0,6 c.a.
- 4.4. Cornea Sergiu. Colectivitatea teritorială locală: repere pentru definirea unui concept. În: Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul. Seria Științe Sociale. Nr. 1 (1), 2015, p.4-30. 2 c.a.
- 4.5. Cornea Sergiu. Alegerile parlamentare din 2014: organizarea teritorială a puterii publice în platformele electorale ale concurenților electorali. În: Analele Științifice ale Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul, Vol.X, Cahul, 2014, p.190-195. 0,5 c.a.
- 4.6. Cornea Sergiu. Numele - element esențial al identității colectivităților locale din R.Moldova. În: Caietul științific nr.6/2012. Chișinău: Institutul de Științe Administrative din Republica Moldova, 2014, p.192-202. 1 c.a.
- 4.7. Cornea Sergiu. Delimitarea teritorial-administrativă a județului Cahul în componența ținutului Dunărea de Jos (1938-1940). În: Analele Științifice ale Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul, Vol.IX, Cahul, 2013, p.96-105. 0,5 c.a.
- 4.8. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Contribuții americane în studierea administrației publice. În: Analele științifice ale Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul, Vol.VII, Cahul, 2011,

p.133-136. 0,3 c.a.

4.9. Cornea Sergiu. Considerații metodice privind elaborarea fișelor de post pentru funcționarii din administrația publică locală. În: *Administrarea Publică*, nr.1, 2008, p.51-60.

4.10. Cornea Sergiu. Unele aspecte privind respectarea Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în activitatea administrației publice locale. În: *Dialogi Juridici*, nr.1/noiembrie, 2007, p.235-251. 0,8 c.a.

4.11. Cornea Sergiu. Considerații referitor la sistemul politic. În: *Analele Științifice ale Universității de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul*, Cahul, Vol.III, 2007, p.135-144. 0,9 c.a.

4.12. Cornea Sergiu. Regimul juridic al delimitării teritoriilor colectivităților locale. În: *Administrarea Publică*, nr.4, 2006, p.22-31; nr.1-2, 2007, p.71-78. 1 c.a.

4.13. Cornea Sergiu. Definirea legală a autonomiei locale. În: *Administrarea Publică*, 2005, nr.4, p. 24-35. 0,8 c.a.

4.14. Cornea Sergiu. Autoadministrarea colectivităților locale în Moldova medievală. În: *Administrarea Publică*, 2004, nr.3, p. 23-27. 0,25 c.a

4.15. Cornea Sergiu. Considerații privind organizarea administrativă a teritoriului statului. În: *Administrarea Publică*, 2004, nr.1-2, p. 26-33. 0,5 c.a.

4.16. Cornea Sergiu. Structurile administrative locale ale Basarabiei în anii '30 - '60 ai secolului al XIX-lea. În: *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria "Științe socioumanistice"*, Vol. III, Chișinău, 2003, p.184-187. 0,4 c.a.

4.17. Cornea Sergiu. Unele aspecte istoriografice referitor la organizarea administrativă a Basarabiei sub stăpânirea țaristă (1812- 1917). În: *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria "Științe socioumanistice"*, Vol. III, Chișinău, 2003, p.188-191. 0,4 c.a.

4.18. Cornea Sergiu. Administrația locală a Basarabiei în anii 20 – 60 ai sec. al XIX-lea. În: *Analele Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul*. 2003, p.6-10. 0,3 c.a.

4.19. Cornea Sergiu. Rolul autonomiei locale în afirmarea democrației. În: *Administrarea Publică*, 2002, nr.4, p. 35-39. 0,3 c.a.

4.20. Cornea Sergiu. Unele considerații referitoare la politica administrativă a Imperiului rus în Basarabia (1812-1828). În: *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria "Științe socioumanistice"*, Vol. III, Chișinău, 2002, p.211-214. 0,3 c.a.4.14.

4.21. Cornea Sergiu. Scurt istoric al divizării teritorial-administrative a Basarabiei sub stăpânirea țaristă (1812-1917). În: *Administrarea Publică*, 2002, nr.2, p.117-121. 0,3 c.a.

4.22. Cornea Sergiu. Instituția zemstvei în cadrul sistemului administrativ basarabean. În: *Administrarea Publică*, 2000, nr.1, p.151-164. 0,8 c.a.

4.23. Cornea Sergiu. Organizarea administrativă a Basarabiei sub stăpânirea țaristă (1812-1917). În: *Cugetul*, 2000, nr.1, p.25-31. 0,6 c.a.

4.24. Cornea Sergiu. Consiliul Suprem – instituția supremă administrativ-judecătorească a Basarabiei. În: *Administrarea Publică*, 1999, nr.2, p.103-117. 0,9 c.a.

5. Articole în culegeri internaționale:

5.1. Cornea Sergiu. The geopolitical option of the Republic of Moldova: nostalgia or pragmatism. Premises. In: *Strengthening of good governance and security as a priority of European Neighborhood Policy*. Edited by Sinagra A., Tudor F., Floroiu M. Rome: Aracne, 2017, p.185-188. 0,3 c.a.

5.2. Корня Валентина, Корня Серджиу Еврорегионы - форма трансграничного сотрудничества местных сообществ Республики Молдова // *Особливості інтеграції країн в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 08 грудня 2017 р. Маріуполь: МДУ, 2017, с.18-20.*

5.3. Cornea Sergiu. Relația „suveranitatea poporului – puterea publică”: cazul Republicii Moldova. În: *Studii alese de drept și științe administrative*. București: Pro Universitaria, 2017, p.55-63. 0,6 c.a.

- 5.4. Cornea Sergiu. Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale din Republica Moldova: între oportunități și șanse Nerealizate. În: Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри”, Одеса: ОНМУ, 2017, с.163-168. 0,5 с.а.
- 5.5. Cornea Sergiu. Puterea publică a colectivităților teritoriale locale: identificarea unui instrument teoretic de investigare. În: Știința politică și societatea în schimbare. Materialele conferinței științifice internaționale (13 noiembrie 2015). Chișinău: CEP USM, 2015, p.291-294. 0,3 с.а.
- 5.6. Cornea Sergiu. Impactul sărăciei asupra participării publice la nivel local: cazul Republicii Moldova. În: International Conference „Exploration, Education and Progress in the Third Millennium”, 8 th of May 2015, Galati-România. Proceedings, nr.7. Editura Pro Universitaria, 2015, p.151-167. 1,1 с.а.
- 5.7. Cornea Sergiu. The Application of Citizens Consultation Principle in Problems Solving on Administrative Organization of the Territory. In: International Conference "Exploration, Education and Progress in the Third Millennium", Galați, 18th-19th of April 2013. Proceedings, Vol.I, No.5, p.59-66. 0,4 с.а.
- 5.8. Cornea Sergiu. The reinstatement of historical names of localities – the initial stage of reforming territorial – administrative delimitation of Republic of Moldova. International conference „Exploration, Education and Progress in the Third Millennium”. Galati, 20th –21th of April, 2012. Vol. II, No.4. Galați: University Press, 2012, p. 31-53. 0,8 с.а.
- 5.9. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Administrative Tools in the Protection and Promotion of the Rights of Ethnic Minorities. In: Ethnicity, confession and intercultural dialogue at the European Union eastern border: international conference: Oradea, 02-05 June 2011. Oradea: Editura Universității din Oradea, 2011, p.47-52. 0,35 с.а.
- 5.10. Cornea Sergiu. Réalisation des principes d'autonomie locale en République de Moldova: Le cas de Gagaouzie. In: International conference „Exploration, Education and Progress in the Third Millennium”. Galati, 29th –30th of April, 2011. Vol. II, No.3. - Galați: University Press, 2011, p. 33-44. 0,6 с.а.
- 5.11. Cornea Sergiu. Antireforma teritorial-administrativă din anul 2003: cauze și consecințe. În: „Modernizarea administrației publice în contextul democratizării sistemului politic și proceselor integraționiste”, conf. șt. intern. (2010, Chișinău). Chișinău.: CEP USM, 2010, p.59-72. 0,6 с.а.
- 5.12. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Probleme ale reformei administrației publice locale din Republica Moldova în perspectiva integrării europene. În: Integrarea europeană: Filosofie, politică, cultură: Materialele conf. int., 19-20 noiemb. 2004. Chișinău: CEP USM, 2005, p. 329-335. 0,4 с.а.

6. Articole în culegeri naționale:

- 6.1. Cornea Sergiu Organizarea teritorială a puterii locale în programele de guvernare și strategiile guvernării „proeuropene”. În: Reformarea administrației publice locale – imperativ al modernizării Republicii Moldova: Materialele conferinței științifice internaționale din 10 noiembrie, 2017 / coord.: Alexandru Solcan [et al.]. Chișinău: CEP USM, 2018, p. 63-80. 1 с.а.
- 6.2. Cornea Sergiu. Principiile și factorii organizării teritoriale a puterii publice. În: Conferința științifică internațională „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, 7 iunie 2017, Vol. I. Cahul: Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul, 2017, p. 7-11. 0,6 с.а.
- 6.3. Cornea Sergiu. Carta europeană a autonomiei locale – instrument politic internațional privind delimitarea responsabilităților între nivelele de putere publică. În: Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior: Conf. șt.-practică intern., 7 iunie 2016. Vol. I. Cahul: Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu”, 2016, p.7-9. 0,4 с.а.
- 6.4. Cornea Sergiu. Implementation of the provisions of Moldova-EU Association Agreement under the existing territorial-administrative delimitation: a (im) possible mission? În: Teoria și

- practica administrării publice: materiale ale conferinței științifico-practice cu participare internațională, 22 mai 2015. Chișinău: Academia de Administrare Publică, 2015, p.39-42. 0,6 c.a.
- 6.5. Cornea Sergiu. Definierea noțiunii *putere publică*: abordări autohtone. În: Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior: Conf. șt.-practică intern., 5 iun. 2015. Vol. I. Cahul: Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu”, 2015, p.10-17. 0.8. c.a.
- 6.6. Cornea Sergiu. Efectele sărăciei în mediul rural al Republicii Moldova. In: Fenomenul sărăciei în condițiile societății în tranziție. Culegere de articole. Conferința Științifică Internațională, 23-25 octombrie, 2014. Chișinău: S.n., 2015 (Tipogr „Garomont-studio), p.220-230. 0,5 c.a.
- 6.7. Cornea Sergiu. Instituirea forțată a sistemului de administrare provizorie a Basarabiei în primii ani ai ocupației rusești (1812-1816). În: 200 de ani de la anexarea Basarabiei de către Imperiul Țarist: consecințele raptului teritorial pentru românii basarabeni. Materialele Simpoz. șt. intern. 12-13 mai 2012. Cahul: Univ. de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul, 2012, p.102-129. 1,2 c.a.
- 6.8. Cornea Sergiu. Evoluția delimitării teritorial-administrative a Republicii Moldova: între centralizare și recentralizare. În: Administrația statului Republica Moldova la 20 de ani de independență: Materiale ale sesiunii de comunic. șt., 29-30 oct., 2011. Chișinău.: S. n., 2012, p.71-78. 1,4 c.a.
- 6.9. Cornea Sergiu, Mandaji Elena. Dialogul politic Republica Moldova-Uniunea Europeană în contextul politicii de vecinătate. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice, 12-13 mai 2011, Vol I. Cahul: USC, 2011, p.243-258. 0,8 c.a.
- 6.10. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice, 12-13 mai 2011, Vol I. Cahul: USC, 2011, p.234-242. 0,6 c.a.
- 6.11. Cornea Sergiu. Politica administrativă a țarismului în Basarabia. În: In honorem Ion Șișcanu. Studii de istorie a românilor.- Cahul: Univ. de Stat „B.P.Hasdeu”, 2011, p.67-77. 0,6 c.a.
- 6.12. Cornea Sergiu. Considerații privind evoluția instituției reprezentantului guvernului în teritoriu. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice. Vol. I. Cahul: USC, 2010, p.255-267. 0,6 c.a.
- 6.13. Cornea Sergiu. Vicepreședintele raionului în sistemul autorităților administrației publice locale din Republica Moldova. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice. Vol. I. Cahul: USC, 2009, p.173-179. 0,3 c.a.
- 6.14. Cornea Sergiu. Unele considerații privind structura de stat. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice, 16-17 aprilie 2008. Vol I. Cahul : USC, 2008, p.209-216. 0,4 c.a.
- 6.15. Cornea Sergiu. Considerații referitor la relațiile administrației publice cu mediul politic. În: Administrația Publică și buna guvernare: Materiale ale sesiunii de comunicări științifice, 27-28 oct. 2007. Chișinău.: S.n., 2008, p.30-41. 1 c.a.
- 6.16. Cornea Sergiu. Rolul autorităților administrației publice locale în menținerea ordinii publice. În: „Poliția și valorile general umane în contextul integrării europene”, conf. șt-practică (2007, Chișinău). Chișinău.: Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, 2007, p.24-26. 0,3 c.a.
- 6.17. Cornea Sergiu. Redimensionarea sistemului administrativ al Basarabiei în primele luni după Unire. În: „Totalizarea activității de cercetare a cadrelor didactice. Secția Istorie și limbi moderne”, conf. șt. (2007; Cahul). Cahul: USC, 2007, p. 10-15. 0,3 c.a.
- 6.18. Cornea Sergiu. Rolul APL în organizarea alegerilor locale. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice, 20 aprilie 2007. Cahul: USC, 2007, p.133-139. 0,4 c.a.
- 6.19. Cornea Sergiu. Condițiile juridice definatorii ale noțiunii de colectivitate locală. În: Administrația Publică în perspectiva integrării Europene. Materiale ale sesiunii de comunicări științifice, 27-28 octombrie, 2006. Chișinău: S.n., 2007, p. 321-331. 0,9 c.a.
- 6.20. Cornea Sergiu. Cadrul legal privind transparența în activitatea administrației publice locale. În: Probleme actuale ale teoriei și practicii administrației publice prin prisma cercetărilor

colaboratorilor Academiei. Materiale ale Conferinței teoretico-practice din 20 mai 2004.- Chișinău, 2004, p.51-57. 0,35 c.a.

6.21. Cornea Sergiu, Cornea Valentina. Autonomia locală - instrument de garantare și realizare a drepturilor omului. În: Locul și rolul organelor administrației publice în asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului: Materiale ale conf. șt.-int., 11 dec., 2003. Chișinău: Acad. de Administrare Publică, 2004, p.113-120. 0,35 c.a

6.22. Cornea Sergiu. Delimitarea teritorial - administrativă a Basarabiei în anii 1812-1917. În: Administrarea Publică: teorii, practici, perspective. Materiale ale conferinței științifico-practice din 21 mai 2002. Chișinău, 2002, p. 45-52. 0,3 c.a.

7. Manuale:

7.1. Cornea Sergiu, Filipov Ina. Politica de personal în administrația publică. Cahul: USC, 2009. 10 c.a.

7.2. Cornea Sergiu. Introducere în politologie. Cahul, USC, 2008. 12 c.a.

ADNOTARE

Cornea Sergiu. Organizarea teritorială a puterii locale în Republica Moldova: abordare politologică și oportunități de reformare. Teză de doctor habilitat în științe politice. Chișinău 2019.

Structura tezei: introducere, cinci capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 554 de titluri, 253 de pagini de text de bază, 32 de anexe. Rezultatele obținute sunt publicate în 85 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: Republica Moldova, putere publică, putere locală, sistem, autoritate, administrație, colectivitate locală, organizare teritorială, reformă, distribuire a atribuțiilor, descentralizare.

Domeniu de studiu: științe politice

Scopul lucrării este de a cerceta organizarea teritorială a puterii locale din Republica Moldova în baza paradigmei organizării teritoriale a puterii publice. Demersul interdisciplinar circumscris scopului formulat s-a realizat sub imperiul următoarelor obiective: elaborarea unui instrument teoretic de analiză a organizării teritoriale a puterii locale, determinarea naturii și a caracteristicilor puterii locale și a rolului său în sistemul realizării puterii publice, cercetarea modalităților de organizare teritorială a puterii publice și a instrumentelor de influență asupra dezvoltării colectivităților locale, analiza reperelor conceptuale ale descentralizării, contextului și particularităților mecanismului de distribuire a atribuțiilor între nivelurile puterii publice, constatarea și evaluarea disfuncționalităților existente în sistemul organizării teritoriale a puterii publice locale din Republica Moldova, identificarea unui sistem optim de organizare teritorială a puterii locale, precizarea eventualelor dificultăți și implicații social-politice ale reformei organizării teritoriale a puterii locale.

Noutatea științifică. Caracterul inovator al rezultatelor obținute în rezultatul cercetărilor științifice desfășurate rezidă în: elaborarea paradigmei organizării teritoriale a puterii publice care corespunde realităților societății democratice contemporane, elucidarea elementelor definitorii ale colectivității locale și redefinirea sintagmei „subiect al autonomiei locale”, demonstrarea corelației dintre eficiența activității autorităților puterii locale și dimensiunile sale teritoriale, fundamentarea necesității reformării sistemului actual al organizării teritoriale a puterii locale din Republica Moldova, soluții propuse pentru a diminua fragmentarea teritorială a Republicii Moldova: consolidarea colectivităților locale, cooperarea intercomunală și cooperarea transfrontalieră.

Rezultatele obținute în urma cercetărilor științifice au contribuit la conturarea unei direcții noi de cercetare științifică, fundamentată pe o paradigmă inovatoare de investigare – organizarea teritorială a puterii locale. Explorarea acestei direcții de cercetare, datorită faptului că a fost stabilit cadrul conceptual de analiză a problemei, au fost fundamentate noțiunile esențiale ale domeniului și au fost identificate soluțiile pentru depășirea situației existente, poate oferi fundamentul conceptual-teoretic și metodologic pentru soluționarea problemelor ce vizează organizarea teritorială a puterii locale din Republica Moldova și eficientizarea activității autorităților publice locale.

Semnificația teoretică a lucrării se exprimă prin cercetarea complexă în plan conceptual-teoretic a esenței și caracterului problemelor ce țin de organizarea teritorială a puterii locale, iar sub aspect aplicativ, definirea perspectivelor funcționării ei eficiente în sistemul puterii publice. Demersul paradigmatic utilizat a oferit posibilitatea demonstrării rolului organizării teritoriale optime a puterii locale pentru dezvoltarea colectivităților din Republica Moldova, elucidării aspectelor pozitive și a deficiențelor organizării activității autorităților puterii locale, corespunderii principiilor și practicilor folosite cu principiile europene.

Valoarea aplicativă a lucrării. Obiectivul final al cercetării a fost de a dezvolta o viziune teoretică privind organizarea teritorială judicioasă a puterii locale în corespundere cu noile realități și care ar face față provocărilor politice, sociale și economice cu care se confruntă Republica Moldova. Reformarea organizării teritoriale a puterii publice locale în baza recomandărilor formulate în teză va contribui la depășirea tendințelor negative care se manifestă la nivel subnațional.

Implementarea rezultatelor științifice. Concluziile, sugestiile și recomandările rezultate în urma cercetării au fost prezentate la forumuri științifice și publicate în revistele de specialitate, au fost utilizate la elaborarea materialelor didactice. Rezultatele cercetării pot fi folosite de către structurile decizionale pentru identificarea și edificarea unui sistem eficient de organizare teritorială a puterii locale în Republica Moldova și de consolidare a democrației locale.

ANNOTATION

Cornea Sergiu. Territorial organization of the local power in the Republic of Moldova: politological approach and reforming opportunities. The Doctor Habilitate thesis in political sciences. Chişinău 2018.

Structure of the thesis: introduction, five chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 554 sources, 253 pages of text, 32 annexes. The results are published in 85 scientific papers.

Keywords: the Republic of Moldova, public power, local power, authority, administration, local collectivity, territorial organization, reform, distribution of the attributions, decentralization, system.

Field of study: political sciences

The purpose of the paper is to investigate the territorial organization of the local power in the Republic of Moldova based on the territorial organization paradigm of the public power. The interdisciplinary approach circumscribed to the stated purpose was achieved through the following objectives: the elaboration of a theoretical instrument for territorial organization analysis of the local power, determination of local power's nature, characteristics and its role in the system of public power's achievement, researching of the ways of the public power territorial organisation and instruments of influencing the local municipalities development, analysis of the decentralization conceptual benchmarks, the context and peculiarities of the tasks distribution mechanism between the public power levels, finding and assessment of the existing dysfunctions in the territorial organisation system of the local public power, identification of an optimal system of territorial organization of the local power, specification of the possible difficulties and social-political implications of the local power territorial organization reform.

Scientific novelty. The innovative character of the results obtained in the outcome of this scientific investigation lies in: elaboration and use of the territorial organization paradigm of the public power in the research of territorial dimension of the local power in the Republic of Moldova, foregrounding the defining elements of the local collectivities and redefinition of the notion "subject of the local autonomy", demonstration of the correlation between the efficiency of the local power authorities' activity and its territorial dimensions, proving the necessity of reforming the current system of the local power territorial organization in the Republic of Moldova, proposed solutions to reduce the territorial fragmentation of the Republic of Moldova: strengthening of the local collectivities, inter-municipal cooperation and cross-border cooperation.

The results of the scientific researches contributed to the development of a new direction of scientific research - the territorial organization of the local power through the foundation of a new paradigm. The exploration of this direction of research, due to the fact that it was established the conceptual framework of the issue analysis, founded the basic notions of the domain and recommending solutions in order to overcome the existing situation. Moreover, it provided the methodological, theoretical and conceptual basis to further solve the problems related to the territorial organization of the local power in the Republic of Moldova and to make the local public authorities' activity more efficient.

Theoretical significance of the paper is expressed by a complex research in the theoretical and conceptual plan of the problems' essence and character related to the local power territorial organization, and in the applicative aspect, by defining the perspectives of its efficient functioning in the public power system. The approach had confirmed the role of the territorial organization of the local power in the Republic of Moldova, the positive aspects and the fundamental deficiencies in the context of the efficient organization and functioning of the local power authorities and the conformity of the principles and practices used with the European standards.

The applied value of the paper. The ultimate objective of the research was to develop a theoretical vision regarding the judicious territorial organization of the local power in line with the new realities and it would meet the economic, social and political challenges facing the Republic of Moldova. Reforming the territorial organization of the local public power on the basis of the recommendations made in the thesis will help to overcome the negative tendencies that occur at the sub-national level.

Implementation of scientific results. The conclusions, suggestions and recommendations resulting from the research were presented at the scientific forums, published in specialized journals and used in the didactic materials development. The research results can be used by the decision-making structures to identify and built an efficient system of the local power territorial organization in the Republic of Moldova and to strengthen the local democracy.

АННОТАЦИЯ

Корня Серджиу. Территориальная организация местной власти в Республике Молдова: политологический подход и возможности реформирования. Диссертация на соискание ученой степени доктора хабилитат политических наук. Кишинев 2018.

Структура диссертации: введение, пять глав, общие выводы и рекомендации, библиография из 554 работ, 253 страниц основного текста, 32 приложения. Полученные результаты были опубликованы в 85 научных работах.

Ключевые слова: Республика Молдова, публичная власть, местная власть, полномочия, орган, местное сообщество, территориальная организация, реформа, распределение полномочий, децентрализация, система.

Область исследования: политические науки.

Целью работы явилось комплексное исследование территориальной организации местной власти в Республике Молдова на основе парадигмы территориальной организации публичной власти. территориальной организации местной власти в Республике Молдова на основе парадигмы территориальной организации публичной власти. Междисциплинарный подход, описанный в заявленной цели, был достигнут посредством следующих задач: разработка теоретического инструмента анализа территориальной организации местной власти, определение характеристик местной власти, ее роли в системе государственной власти, изучение условий территориальной организации государственной власти и инструментов влияния на развитие местных сообществ, анализ концептуальных ориентиров децентрализации, контекста и особенностей механизма распределения полномочий между уровнями публичной власти, определение и оценивание существующих недостатков в системе территориальной организации местной власти в Республике Молдова, выявление оптимальной системы территориальной организации местной власти, с указанием возможных последствий социально-политической реформы территориальной организации местной власти.

Научная новизна. Инновационный характер полученных результатов заключается в: разработке и использовании парадигмы территориальной организации государственной власти, в исследовании территориального измерения местной власти в Республике Молдова, выявлении определяющих элементов местного сообщества и в определении термина «субъект местной автономии», демонстрации взаимосвязи между эффективностью местных органов власти и их территориальными размерами, обосновании необходимости реформирования нынешней системы территориальной организации местной власти, предложенных решений касающихся уменьшения территориальной фрагментации Республики Молдова: консолидация местных сообществ, межмуниципальное и трансграничное сотрудничество.

Полученные результаты, в следствие научного анализа, способствовали развитию нового направления научного исследования - территориальная организация местной власти, основанной на новой парадигме. Исследование этого направления стало благодаря тому, что была установлена концептуальная основа анализа проблемы, были определены основные понятия и были идентифицированы механизмы для преодоления существующей ситуации, которые могут предложить концептуально-теоретическую и методологическую базу для решения проблем, касающихся территориальной организации местной власти в Республике Молдова и эффективности деятельности местных публичных органов.

Теоретическая значимость работы выражается в комплексном исследовании концептуально-теоретической сущности и характера проблем, связанных с территориальной организацией местной власти, а с точки зрения прикладных аспектов, определение перспектив для ее эффективного функционирования в системе государственной власти. Примененный парадигматический подход позволил продемонстрировать роль оптимальной территориальной организации местной власти для развития молдавских территориальных коллективов, выяснить положительные аспекты и недостатки организации деятельности местных органов власти, соответствия используемых методов и практик европейским принципам.

Практическая ценность работы. Конечная задача исследования – развить теоретическое видение, касающееся разумной территориальной организации местной власти в соответствии с новыми реальностями, которые бы отвечали политическим, социальным и экономическим вызовам, с которыми сталкивается Республика Молдова. Реформирование территориальной организации местной публичной власти на основе рекомендаций, сделанных в диссертационной работе, поможет преодолеть негативные тенденции проявляющиеся на местном уровне.

Внедрение научных результатов. Выводы, предложения и рекомендации, полученные в результате исследования, были представлены на научных форумах и опубликованы в специализированных журналах, а также были использованы при разработке дидактических материалов. Результаты исследования могут быть использованы структурами, принимающие управленческие решения, для определения и построения эффективной модели территориальной организации местной власти в Республике Молдова и консолидации местной демократии.